

BRĪVĀ LATVIJA

ISNN 0934-6759

APVIENOTĀ **LONDONAS AVIZE** UN **LATVIJA**

2020. gada 11. – 17. augusts

Nr. 30 (1640)

Lasiet tīmeklī
www.brivalatvija.lv

Latvijas–Krievijas 1920. gada miera līguma 100. gadadiena

11. augustā, plkst. 14. Rīgas pili notika svinīgs sarikojums par godu Latvijas – Krievijas miera līguma parakstišanas 100. gadadienai. Norises laikā tika demonstrēts pēc Ārlietu ministrijas pasūtinājuma Latvijas Televizijas veidots dokumentāls videomateriāls "Latvijas – Krievijas miera līgumam 100", kā arī bija apskatāms miera līguma oriģināls.

Atceroties vēsturisko notiku- mu, pasākumā klātesošos uzru- nāja Valsts prezidents Egils Le- vits, Saeimas priekšsēde Ināra Mūrniece un Ministru preziden- ts Krišjānis Kariņš. Pēc tam notika aptuveni 40 minūšu garā Latvijas, Igaunijas, Somijas un Polijas ārlietu ministru diskusija ko vadīja Latvijas Universitātes Politikas zinātnes nodaļas profe- sori, politoloģe Žaneta Ozoliņa.

Miera līguma parakstišana // Archīva foto

Pirms 100 gadiem, 1920. gada 11. augustā, tika noslēgts Latvijas un Krievijas miera līgums – pamats ilglaicīgai abu valstu

līdzās pastāvēšanai un sadarbi- bai. Miera līgums sastāvēja no 23 pantiem, un līguma otrajā punktā "Krievija bez ierunām" atzina "Latvijas valsts neatkarību, patstāvību un suverēnītāti, kā arī "labprātīgi un uz mūžīgiem laikiem" atsacījas "no visām su- verēnām tiesībām, kurās piede- rēja Krievijai attiecībā uz Latvijas tautu un zemi". Līdz ar miera līguma noslēgšanu bija beidzies 628 dienas ilgais Latvijas Neatkarības kaŗs. Latvija bija izcīnī- jusi neatkarību un varēja uzsākt grūto valsts būvniecības darbu. No Latvijas Satversmes tiesas priekšēdes Inetas Ziemeles teiktā *Latvijas avīzei*: "Šis līgums ir pamats tam, ka Latvija 1990. gada atjaunoja neatkarību. Un tas ieņēma prominentu vietu 4. maija deklarācijā par neatkarī- bas atjaunošanu. Tas ir pamats, kāpēc mēs attiecībā ar Krieviju uzstājam uz savas valsts juridisku nepārtrauktību kopš 1918. gada 18. novembra".

Rīgas Brāļu kapos godina Neatkarības kaŗā kritušos kaŗavīrus

10. augustā, atzīmējot Latvijas Neatkarības kaŗa noslēguma simtgadi, Rīgas Brāļu kapos norisinājās piemiņas pasākums par godu Ne- atkarības kaŗā kritušajiem karavī- riem, iededzot sveces par katru kritušo karavīru. Godinot kritušo karavīru piemiņu, aizsardzības ministrs Artis Pabriks, Nacionālo

rālleitnants Leonīds Kalniņš, vie- nību komandieri un citi aicinātie viesi nolika ziedus, notika arī svinīgā vakara junda.

Rīgas Brāļu kapos kopumā tika iedegtas 3488 sveces, lai pa- teiktos tiem varonīgajiem Lat- vijas sargiem, kas krita Latvijas Neatkarības kaŗā cīņās ar Pa- domju Krieviju un Vāciju.

Kāpēc
Baltkrievija
svarīga?

5. lpp.

Brīvības un
miera kuģa
braucienu
atceroties

6. lpp.

Diasporas
portrets:
iesaistīšanās
un sadarbība

7. lpp.

Latvieši celo

8. – 9.. lpp.

Kā top vakcīna
pret Covid-19?

10. lpp.

Sports un
paziņojumi

12. lpp.

INGUNA
DAUKSTE-
SILASPROGE

Mežaparkā jubilāres Lalitas Muižnieces dārzā viss saplaučis, saziedējis – „.. ir skaisti. [...] ar cerījiem, mežrozītēm un jasmīniem, un tēva stādītajām, tagad jau milzu liepām aiz logiem jūtos ļoti labi, kā mājās.” Bezrūpīgās bērnības laika mājas Mežaparkā “bija pilnas grāmatu, manuskriptu, runu par dzīvi un dzeju. Vecāku draugi Margarita Kovaļevska, Elza Ķezbere, Jānis Jaunsudrabiņš, Ilona Leimane, Aleksandrs Čaks un citi zīmēja bērniem bildes un ierakstīja grāmatās pantīus. Rakstīšana un lasīšana bija tikpat ikdie nišķa kā spēlēšanās smilšu kastē vai staigāšana pa Mežaparka priežu mežiem.” Taču celš atpakaļ uz savām mājām bijis ilgs un negluds. Atstājusi bērnības mājas 1944. gada rudenī, Lalita *citā Latvijā atgriezas* 1974. gadā. Tas bija *cits* Mežaparks, svešs, no pirmskāra dārzu pilsētas maz bija palicis pāri, kaņa laikā lielākā daļa ģimeņu no Mežaparka izbraukusi vai izsūtīta. Latvijas apciemojuma impulsētā tapa nedaudz sirreālie “Melitas piedzīvojumi Rīga” (daļēji publicēti žurnālā “Avots”, 1990) – “Melita brauca uz savām bērnības mājām. Viņa izkāpa pie aptiekas. Krūmu, kas kādreiz auga gar sliežu malu un vasaras otrā pusē bija pilni ar apālām, baltām ogām, kam varēja uzsist ar zoli un, ja to izdarīja pareizi, kas pārplīsa ar jauku paukšķi, vairs nebija. Viss stūris likās daudz pelēkāks, nekā Melita to atcerējās. Pāri ielai bija uzbūvēts jauns veikals ar plašiem stikla logiem. Aptieka tam blakus kā nodzeltejusi večiņa, taču vēl diezgan stalta, iesēdusies stingri savā stūri. Iela toreiz bija grambu pilna, tagad asfaltēta. Trotuārs toreiz jauns, taisnām malām, tagad pabirzis, palūzis. Sēta likās nebija visus trīsdesmit gadus krāsota, nogurusi turēja vīnītīgas, kas bija saaugušas kā liānas džunglos. Melita iegriezās pa vārtiņiem. Labajā pusē mežrozišu krūmu rindā gar sētu brieda un sārtojās rožbumbuli. Tāpat kā tajā rudenī. – Tikai nekļūsti sentimentāla, – Melita sev atgādināja. Kreisajā pusē dārzs – košs, krāsns, kaut kas auga no vienas vietas, nebija vairs zāles klajumu, viss bija pieaudzēts pilns ar krūmiem, puķēm, kociņiem, dobēm, ka nebija kur kāju nolikt. Par daudz, domāja Melita. – Un ko tu te meklē? – viņa sev prasīja. (Drusciņ par vēlu, ja jau šitik tālu bija atnākusi!) – Pakšus? Tu taču nenāci meklēt pakšus! Pēdas? Tās ir aizaugušas, aizvilktaas, sadedzinātas, pārkāsotas, no liegtas.” Un tad atgriešanās notika 1990. gadā, aizvien biežāk, biežāk pavasari un rudenī aizvadīti, tiekoties ar draugiem, baudot mākslas izstādes, koncertus, izrādes, konferences, cepot pankūkas sa-

viem viesiem. Tagad Lalita Mežaparkā, Rīgā, Latvijā sastopama gandrīz visa gada garumā, vien pāris ziemas mēnešus aizvadot pie meitas dzejnieces un gleznotājas Sarmas Muižnieces-Liepiņas Boksfordā pie Bostonas.

Lalita Muižniece dzimusi 1935. gada 11. augustā rakstnieka un žurnālista Jūlija Lāča

“Pēdas” (1975) lappusēs spēja izstāstīt savu smeldzīgo stāstu. Literāturzinātniece Valija Runģe atzinusi, ka “autore grāmatā gan pārstaigā pagātnes pēdas, bet grāmatas saturs ir tikpat labi vērts pret tagadni. Autore meklē pagātnes atstātājās pēdās atbildes tagadnei”. Zaudējums bija tik neaptverami smags un neatbildamu jautājumu pār-

pasakām un dzeju, dodoties svešumā ar mamma dzejnieci Rūtu Skujinu un māsu Māru, tagad Māru Celli, Lalita līdzīgi iznākušo grāmatu “Sirds bagātība”.

Lalita Latvijā uzsāka skolas gaitas, divas klases pabeidza Mežaparka skolā. 1944. gada rudenī dadas bēglu gaitās uz Vāciju, mācās latviešu bēglu nometņu skolās (dzīvoja Mīchenē, Fišbahā, Dillingenā). Kad saņemts galvojums, 1950. gada 9. jūnijā izceļo uz jauno mitnes zemi Ameriku. Nujorkas ostā viņas sagaida kāda kundze, pie kurās dzejnieci Rūtai Skujinai paredzēta kalpones vieta, meitām gan jādzīvo citviet. Viņas satiekas vien nedēļas nogalēs. Amerikā Lalita pabeidz Bētlemas ģimnāziju Pensilvānijas pavalstī, Rietummičiganas Universitāti (angļu un vācu valoda, lingvistika, pedagoģija). Interesi par valodniecību rāsījis profesors Jāzeps Lelis, tiekoties kādā 2x2 nometnē ASV. “Tā bija pirmā reize, kad man atklājās jauna pasaule: valoda, valodniecība, valodas struktūra ir kaut kas interesants.” Latviešu ģimnāzijas pilnu latviešu valodas un literātūras kursu Rasmas Sinātēs vadībā Lalita divu gadu laikā apguva neklātienē. Sākot ar 1970. gadu, Lalita ir profesore Rietummičiganas Universitātes valodu fakultātē. 1981. gadā, pateicoties viņas aizrautībai, universitātē iedibināts latviešu valodas fakultātīvais kurss (mācīta literātūra, vēsture, kultūras vēsture), programma darbojas līdz pat Latvijas valstiskās neatkarības atjaunošanai. Ar Lalitas un Valža Muižnieku atbalstu izveidots Latviešu Studiju centrs Kalamazū. 1981. gadā Lalita Mičiganas Universitātē Ann Arborā iegūst doktores gradu lingvistikā analīze.”

1967. gadā “Mazputniņa” skolu daļas serija iznāca latviešu valodas mācību grāmata 1. klasei “Cūka cilpo” (1972, 1999), darba grāmata ģeografijā “Latvija: zeme, kalni, ūdeni” (1968, 1972), kopā ar Rasmu Sināti un Sandru Kroniti-Sipolu – “Turi pa rokai, iemet aci”: latviešu valodas parreizrakstības rokasgrāmata (1990, 1991, 1997) un Lalitas nozīmīgais pētījums “Latviešu valodas praktiskā fonoloģija” (2002).

Savas zināšanas un latviešu trimdas dzejas pārziņāšanu, iejūtīgo lasījumu Lalita kā viesprofesore sniegusi Latvijas Universitātē Filoloģijas fakultātē, Latvijas Kultūras akadēmijā, profesores Janīnas Kuršītes rosināta, par tautasdzesmu valodu, tautasdzesmu tekstu analīzi, jo Rietummičiganas Universitātē iegūts doktores grads par disertāciju “Latviešu miršanas un bēru dziesmu lingvistikā analīze.”

Uzaugusi garīgi bagātīgā pāsaulē, Lalita ir sirdsgudrs un ļoti gaišs cilvēks, nesteidzīga pēc būtības, neuzbāzīga ar padomiem. Iepazinusi arī padomju Latvijā tapušos darbus, galvenokārt dzeju, viņa tajā rada sabalsojumu, atzīstot – “Es nejuto to, kas šķir.” Kādā sarunā ar dzejnieku Māri Čaklo Lalita atzinusi: “Dzejoliši atnāk un nozībsnī. Ja es noķeru aiz astes un pierakstu, tad kaut kur tie paliek. Zini, Māri, uzrakstīt kaut kādu izvirdumu ir viens, bet izstrādāt dzejoli – tas prasa garigu enerģiju, un prasmei ir jābūt ne tikai pirkstos, bet arī smadzenēs.”

Esmu pateicīga liktenim, ka pirms vairāk nekā desmit gadiem sastapāmies, iepazinu viņas jauko ģimeni. Lalita ir mani atbalstījusi arī padomu pētnieciskā darba labirintos, kopā esam devušās *celojumā* pa Ameriku un viesojušās pie daudziem rakstu laudim. Un nu tiekamies Rīgā.

Paldies par to, un daudz skaistu piepildītu dienu turpmāk!

*Katram no mums
savas Spīdolas
un savas Laimdotas vajag.
Šūpojamies
starp diviem dzīvības kokiem.
Tas viens – mūsu miers
mūsos un ap mums.
Otrā mūsu spēks
mainīties uz augšu.
/ no dzejola “Lai augtu”/*

“Rīgas gara un nemiera skaistums / man sapnis / šķautņu šķautņains”
Dzejnieci un valodnieci Lalai Muižnieci – 85

un dzejnieces Rūtas Skujinas ģimenē. “Kādā naktī / dauzīja durvis / otrā rītā tēva istaba bija tukša” – Lalita savu sāpi par zaudēto, 1941. gada 7. janvāra naktī aizvesto tēvu ieraksta dzejā. Gāja gadi, līdz Lalita dokumentālās prozas grāmatas lieku daudz – “Cērt, cērt uz riteniem savu māju, / tā ripos no kalna kalnā, / pāri robežām, / līdz pat mājām.”

Lalita atzinusi, ka grāmatas un lasīšana, ko agrā vecumā iemācījis tētis, ir mūžā devušas visu. Uzaugusi ar Kārļa Skalbes

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

Okupācijas mūzejs sabiedrībai tiks nodots gada beigās

Strēlnieku laukums Vecrīgā jau līdz gada beigām pārvērtīties līdz nepazišanai. Noslēgumam tuvojas konstrukciju izbūve Okupācijas mūzeja kompleksam. Plānots, ka gada nogalē, līdztekus jaunajai Okupācijas mūzeja ēkai – “Nākotnes namam” – Strēlnieku laukumā, uz Daugavas pusē sliesies arī iespaidīgs memoriāls padomju okupācijas upuriem.

Staigajot pa būvobjektu – šobrīd nekas neliecina, ka rekonstrukcijas darbi varētu tik pabeigtī šogad. Taču par mūzeja rekonstrukciju atbildīgie Valsts nekustamie īpašumi (VNĪ) norāda, ka paveikts ir daudz – par 90% pabeigta vēsturiskās mūzeja ēkas siltināšana. Šomēnes sāks fasādes apšūšanu ar granīta plāksnēm. VNĪ valdes priekšsēdis Rihards Griškevičs TV3 ziņām norāda: “Mēs redzēsim pilnībā jaunotu Okupācijas mūzeju ar atjaunotām fasādes plāksnēm, paplašināto apjomu – Nākotnes nama piebūve, redzēsim pilnībā atjaunotu Strēlnieku laukumu un padomju okupācijas upuru memoriālu, kas tiks uzņemtā vietā un piešķirts visam citu dzīvību esošajam laukumam.” Atbilstoši architekta Guñāra Birkerta skicēm ēkas vecā daļa tiks saglabāta tumšos tonos, simbolizējot pagātni, savukārt ēkas jaunā daļa būs gaišos tonos, simbolizējot tagadni, vienlaikus līdzās mūzejam tiek veidots memoriāls Padomju okupācijas upuriem, kas solās būt iespaidīgais Eiropā. “Projekts ir izaicinošs, it īpaši izaicinoša ir sarkana siena, kas mums ir jāreālizē bez šuvēm. Šāds projekts Eiropā nekur nav īstenots, tāpēc viņš ir tiešām izaicinošs gan būvniekiem, gan matricu piegādātajam, šobrīd esam jau uzbezonējuši paraugsenu, būs ļoti interesanta diena – būs jāskatās, vai viss būs izdevies. Būs ļoti iespaidīgs un technoloģiski sarežģīts piemineklis, ko varēs jebkurš apskatīt,” norāda projektu daļas vadītājs Māris Slaidiņš.

Pērnvasar atklājās, ka vēsturiskās ēkas nesošās konstrukcijas nestspēja ir nepietiekama, tādēļ būvniekiem bija jāveic siju un kolonnu stiprināšana. Tas gan neesot kavējis rekonstrukcijas darbus. VNĪ norāda, ka arī pandēmija nav ietekmējusi darbu un ilgi gaidītais Okupācijas mūzejs sabiedrībai tiks nodots gada beigās. VNĪ valdes priekšsēdētājs informē: “Pašlaik Okupācijas muzeja konstrukciju izbūve ir noslēgumu fazē, un šobrīd mēs esam uzsākuši darbus iekštelpās, iekšelpu sagatavošanai, ir pabeigli siltināšanas darbi. Būvnieks ir uzņēmis papildu tempus, kāpina darbinieku apjomu, kas tiek pieslēgti darbiem, mēs skatāmies optimistiski, ka gan ēka, gan Strēlnieku laukums tiks nodots lietošanā līdz gada beigām.”

Tapusi filma par Latvijas un Padomju Krievijas miera līgumu

1920. gada 11. augustā tika noslēgts vēsturisks miera līgums starp neatkarīgo Latvijas republiku un Padomju Krieviju.

Foto: "Miers. Robeža. Tilts" uzņemšanas process

Latvijas Televīzijā tapis dokumentāls stāsts par līguma noslēgšanas procesu "Miers. Robeža. Tilts". Pirmizrādi tas piedzīvoja tieši līguma noslēgšanas simtajā gadadienā – 11. augustā. Jaunās valsts miera līgums ar Padomju Krieviju nereti vērtēts kā viens no nozīmīgākajiem notikumiem neatkarīgās Latvijas vēsturē. Cēlš uz to nebija viegls, un tieši to rekonstruēja jaunā filma. Darbs balstīts archīvu materiālos, vēsturnieku komentāros, kā arī diplomātu un tolaik Latvijā dzīvojošo atmiņās, bet būtisku vietu filmas vizualizācijā ieņem vēsturiskās rekonstrukcijas, no kurām lielākā daļa tika filmētas Baltinavas novadā. Masu skatos un inscenējumos iesaistījās gan Baltinavas teātra aktieri, gan novada iedzīvotāji. Tur tapa ainas no pierobežas iedzīvotāju un robežsargu ikdienas.

Ārlietu ministrijas paziņojums par prezidenta vēlēšanām

Baltkrievija

Ārlietu ministrija konstatē, ka 9. augusta Baltkrievijas prezidenta vēlēšanas nav notikušas atbilstoši Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas (EDSO) standartiem. Aicinām Baltkrievijas valdību un tiesīsbargājōsās iestādes respektēt Baltkrievijas iedzīvotāju pilsoniskās brīvības un tiesības brīvi paust politisko viedokli. Spēka pielietošana pret mierīgiem protestētājiem nav pieņemama. Latvijas Ārlietu ministrija aicina nekavējoties atbrīvot apcietinātos protesta akciju dalībniekus.

Valsts prezidents aicina drošības organizācijas izmeklēt Baltkrievijas prezidenta vēlēšanu norisi

Latvijas Valsts prezidents Egils Levits aicina Eiropas Drošības un sadarbības organizāciju un citas kompetentās starptautiskās organizācijas, uzsklausot visas ieinteresētās puses, izmeklēt nupat notikušo vēlēšanu procesu Baltkrievijā – priekšvēlēšanu cīņu, vēlēšanu norisi, vēlēšanu rezultātu noteikšanu un notikumus, portālu Delfi informēja Valsts prezidenta kancelejā. Tāpat viņš aicina pārbaudīt šo vēlēšanu atbilstību brīvu un demokratisku vēlēšanu standartiem un dot tām savu vērtējumu.

mu. Levits norādīja, ka gan Latvija, gan Baltkrievija ir Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas locekles un kopā ar citām šīs organizācijas dalībvalstīm ir uzstādījušas brīvu, demokrātisku vēlēšanu standartus.

PBLA pārstāvji Rekrutēšanas un atlases centrā

Rekrutēšanas un atlases centrā viesojās aizsardzības ministra padomnieks, atbalīnātais generālleitnants Raimonds Graube un Pasaules Brīvo latviešu apvienības pārstāvji.

Raimonds Graube

Viņi iepazinās ar aizsardzības nozares personālsastāva komplektēšanas jautājumiem, izrādīja patiesus interesus par kandidātu rekrutēšanu un atlasi profesionālajā dienestā bruņotajos spēkos.

"Latvija ASV ir svarīgs partneris..."

ASV vēstnieks Latvijā Džons Kārvails sarunā ar portāla sargs.lv korespondantu uzteica Latvijas spēju risināt jautājumus arī krizes situācijā.

ASV vēstnieks Latvijā Džons Kārvails

Tika pārrunāta ASV sadarbība ar Latviju pagātnē un šodien. Pirms 80 gadiem ASV Valsts sekretāri vietnieks Sammers Vels publicēja deklarāciju, kurā ASV nosodīja PSRS veikto Baltijas valstu okupāciju. 23. jūlijā ASV Valsts sekretārs Maiks Pompeo publicēja video, vēlreiz uzsvērot šīs deklarācijas nozīmi. ASV vēstnieks Latvijā uzsvēra – deklarācija nostiprināja ASV un Latvijas attiecības, kas bija veidojušās jau no Latvijas valsts sākumiem 1918. gadā. Tā bija pamats ASV okupācijas neatzišanas politikai un kalpo kā pamats Latvijas – ASV attiecībām arī pašlaik. (Vēl par Samnera Velsa deklarāciju lasiet BL 11. lappuse)

Kārvailam tika jautāts, kāpēc ASV ir strategiski svarīgi ieguldīt Latvijas drošībā? "ASV sniedz atbalstu visiem NATO partneriem, taču īpaša uzmanība tiek pievērsta tiem reģioniem, kur šī palīdzība ir īpaši vajadzīga. Mums nav labāku partneru par mūsu Baltijas, it īpaši Latvijas, partneriem un sa biedrotajiem. Ar kopējas sadarbības palīdzību ASV mēģina nostiprināt tās jomas, kas pašlaik ir vissvarīgākās – jūras un robežu novērošanu, gaisa telpas aizsardzības mācības nomētnei 11. klašu skolēniem.

dzību utt. Interesants aspekts, kas raksturo Latvijas – ASV attiecības, ir tas, ka, neraugoties uz to, kāda Prezidenta administrācija tobrīd atrodas Baltajā namā – Klintonā, Buša, Obamas vai Trampa –, ASV attieksme pret Latviju būtībā nav mainījusies. Laika gaitā tā ir tikai nostiprinājusies.

Vašingtona ir pamanījusi, ka

Latvija iegulda noteiktos 2% no IKP aizsardzībai, turklāt iegulda šo naudu tur, kur tas, arī pēc ASV domām, ir visvairāk nepieciešams. Latvija dod savu ieguldījumu miera uzturēšanas operācijās plecu pie pleca ar amerikānu karavīriem, kopā ar viņiem dienējot un lejot savas asinis, un atdodot savas dzīvības. Mēs redzam, ka šie lēmumi Latvijai ir smagi, un to loti novērtējam. Tas ir atainots arī jaunajā filma "Priekšpostenis" (*The Outpost*), kas ASV piedzīvoja pirmizrādi jūlijā sākumā.

Būtisku atbalstu ASV sniedz Latvijas Gaisa spēku atbalstīšanai – Lielvārdes bāzes attīstībai un hēlikopteru UH60M *Black Hawk* iegādei. *Black Hawk* hēlikopteri ir lieliska izvēle – četri no tiem tiks integrēti jau nākamo gadu laikā. Pašlaik ir piešķirti līdzekļi, lai hēlikopteros iekļautu meklešanas un glābšanas spēju. Vienlaicīgi notiek darbi gaisa telpas aizsardzības uzlabošanai un integrācijai. Pirms kāda laika es redzēju latviešu, lietuviešu un amerikānu karavīru kopējas kaujas šaušanas mācības ar rakētem *Stinger*.

Kādus secinājums var izdarīt pēc Covid-19 pandēmijas notikušiem jautājumos par krizes vadību un savstarpējo atkarību?

"Ir daudz ko mācīties no pandēmijas. Ir skaidrs, ka neviens valsts, ja vien tā nav nesasniedzama sala, nevar šajā visā būt viena – ir nepieciešams sadarboties, balstot savus lēnumus zinātniskos argumentos un domājot ilgtermiņā. Virusa pandēmija turpinās jau ilgu laiku, un, visdrīzāk, turpināsies arī nākotnē. Ir jāsaprot, ka var nākties pieņemt lēnumus, kas īstermiņā var būt nepatikami, taču ilgtermiņā var palīdzēt tiltārā no krizes tik drīz, cik vien tas ir iespējams. Pasaules kopīgais ieguldījums cīņā ar pandēmiju, pie mēram, vakcinās izstrādē un pētījumu rezultātu izplatīšanā, ir bijis ievērojams.

Mums ir jāpalīdz vienam otram un jāspēj palauties vienam uz otru. ASV ir piešķirušas Latvijai testēšanas aparātu un personīgais aizsardzības līdzekļus vairāk nekā 200 000 dolāru vērtibā. Šāda rīcība ir ne tikai pareiza, bet arī parāda to, cik ļoti svarīgs partneris ASV ir Latvija."

īstenot valsts aizsardzības mācības pilotprojektu.

Jaunsardzes centrs nometni organizē, ievērojot epidemioloģiskās drošības pasākumus Covid-19 izplatības ierobežošanai. Nometnes dalībniekiem ir iespēja uzlabot un nostiprināt praktiskās iemaņas, piedaloties orientēšanās, lauka kaujas, šaušanas, ierindas mācības un pirmās palīdzības sniegšanas nodarbībās. Tāpat jaunieši piedalās izglītojošos pasākumos, kuŗu mērķis ir padzīlināt zināšanas par Latvijas vēsturi, kā arī veicināt jauniešu pilsonisko apziņu un patriotismu.

Apbalvo Francijas atašeju

Aizsardzības ministrs Artis Pabriks tikās ar Francijas aizsardzības atašeju Latvijā pulkvedi Stefanu Lehleiteru (*Stéphane Loehleiter*), lai pasniegtu viņam Goda zīmi "Par ieguldījumu bruņoto spēku attīstībā".

Kopš 2017. gada pulkvedis S. Lehleiters regulāri piedalījies piemiņas pasākumu organizēšanā franču, britu un īru jūras spēku karavīriem, kuŗi palīdzēja saglabāt 1918. gada novembrī izveidotās Latvijas neatkarību. Pulkvedis S. Lehleiters nodrošinājis ne pārtrauktu informācijas apriti starp Francijas bruņoto spēku un Latvijas aizsardzības nozares augstākajiem virsniekiem un civilājām amatpersonām, kā arī sniedzis ievērojamu atbalstu valstu savstarpējo augstāko amatpersonu vizīšu norisē.

Tālis Linkaits tiekas ar Igaunijas un Gruzijas vēstniekiem

Satiksmes ministrs Tālis Linkaits ar Igaunijas vēstnieku pārrunāja vairākus sadarbības jautājumus, transporta, logistikas un sakaru nozarē.

Tālis Linkaits sarunā ar Gruzijas vēstnieci

Gan ministrs, gan vēstnieks apstiprināja, ka sakrīt abu valstu intereses veidot kopīgu, vienotu Rail Baltica infrastruktūras pārvaldības sistēmu, un pauða gandarijumu, ka projekta attīstība notiek saskaņā ar plānoto laika grafiku.

(Turpinājums 4. lpp.)

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

(Turpināts no 3. lpp.)

Ar Gruzijas vēstnieci tika pārrunāta abu valstu sadarbību aviācijas jomā. Ilggadīgā sadarbība starp Rīgu un Tbilisi ir veicinājusi tūrisma un biznesa kontaktu attīstību. Ministrs un vēstniece bija gandrīti, ka jau no 5. augusta airBaltic ar vienu reisu nedēļā atsāk avio satiksmi no Rīgas uz Tbilisi.

Atjaunotas Pasiekstes vējdzirnavas

Valsts nozīmes kultūrvēsturiskais piemineklis Ventspils apkaimē – Pasiekstes dzirnavas Vārvēs pagastā – ir atdzimis, pateicoties Veinbergu ģimenes pūliniem. Atjaunotajās dzirnavās atvērts krogs, kur valda senatnīguma aura, bet drīzumā sniegs arī plašus izmitnāšanas pakalpojumus.

Ieejot Pasiekstes dzirnavu jaunā krogā, uz katru soļu var sajust senatnīguma elpu. Patīkami pēc koka smaržo senatnīgi stilizētie jaunie galdiņi un krēslī. Īpaša kroga odzīņa – terase otrajā stāvā apkārt vējdzirnavām ārpuse. Kroga vienlaikus var uzturēties, ievērojot distancēšanās prasības, līdz 130 cilvēku.

Sarūk Latvijā reģistrēto jaundzimušo skaits

Pēc Centrālās statistikas pārvaldes publicētajiem provizoriskajiem datiem, Latvijā šogad pirmajos sešos mēnešos reģistrēti 8905 jaundzimušie, kas ir par 0,2% jeb 32 jaundzimušajiem mazāk nekā pērn attiecīgajā periodā. Tostarp jūnijā reģistrēti 2378 mirušie, kas ir par 23,2% jeb 448 vairāk nekā pagājušā gada jūnijā. 2020. gada martā reģistrēti 1 418 jaundzimušie, kas ir par 0,6 % mazāk nekā pagājušā gada attiecīgajā mēnesī. Reģistrēto mirušo skaits martā ir 2 408, un tas ir par 5,2 % vairāk nekā martā pirms gada. Martā reģistrētas 538 laulības, kas ir par 183 laulībām mazāk nekā pagājušā gada attiecīgajā mēnesī.

Dabiskais pieaugums Latvijā joprojām saglabājas negatīvs. 2020. gada pirmajos trīs mēnešos iedzīvotāju skaits valstī, mirušo skaitam pārsniedzot dzimušo skaitu, samazinājās par 2 892 cilvēkiem (attiecīgajā periodā 2019. gadā – par 3 409). 2020. gada 1. aprīli provizoriskais iedzīvotāju skaits Latvijā bija 1 miljons 905 tūkstoši.

Ziņas īsumā

• Laurenču sākumskolas direktors Kristaps Zalais pavasarī Covid-19 raišītās ārkārtas situācijas dēļ īstenoto attālināto mācību rezultātā secinājis, ka kvalitatīvi attālināti var mācīties arī vecākie sākumskolas skolēni. Protams, nepieciešama sadarbība starp visām iesaistītajām pusēm –skolēniem, skolotājiem un vecākiem.

• Ārstniecības personu jauno atlagojuma modeli paredzēts ieiesta septiņos gados. Paredz, ka ārstu alga varētu pārsniegt 3000 eiro, māsu – pietuvoties 2000 eiro.

• Gaidot 29. augustā plānotās **Rīgas domes ārkārtas vēlēšanas**, "Tautas panorāma" no pirmadienās, 3. augusta, dodas pie iedzīvotājiem galvaspīlētās apkaimēs, kas izvēlētas pēc iedzīvotāju skaita. Plānots, ka trīs nedēļu laikā LTV "Tautas panorāma" pabūs visos Rīgas mikrorajonos, kur iedzīvotāju skaits ir lielāks par 10 000.

• Krieviski un latviski mājās runājošo Rīgas **vēlētāju simpātijas būtiski atšķiras**, taču aina nebūt nav melnbalta, un piesaistīt vēlētājus no "otras puses" spēj vairāki saraksti, kuri sacenšas par vietām Rīgas domē, liecina SKDS veiktā aptauja pēc LSM un LTV pasūtījuma.

Cauri Latvijai ved Santjago ceļš

Pašvaldībām un uzņēmējiem vēl jāpierod pie domas, ka turpmāk arī cauri Latvijai vedis Svētā Jēkaba jeb Santjago ceļš. Šobrīd ikviens var kājām mērot posmu no Rīgas līdz Žagarei Lietuvā, informē Latvijas Svētā Jēkaba ceļa asociācija.

Kopumā garie pārgājiens klūst arvien aktuālāki. Jau sākusies Mežtakas nākamā posms – no Rīgas līdz pat Polijas robežai – apzināšana. Mierā nesēž arī dabas taku apsaimniekotāji. Pastaigu vietas steidz ierīkot pat privāti uzņēmēji, jo tūristi vairs neaproblejojas ar atpūtu viesu namā vai pirtī. Plānots, ka Latvijas Santjago ceļā sāksies Valkā, kur nesen atklāts robežstabiņš, un attālums līdz Žagarei varētu būt ap 400 kilometriem, taču posms vēl nav pabeigts.

Unikāla glezna restaurācija

Tiesi 100 gadus pēc nonākšanas mūzeja rīcībā restaurēta Mārtena de Fosa glezna "Žēlsirdības alegorija".

Mākslas mūzeja "Rīgas Birža" restaurātori rūpīgi pētīja gleznas noslēpumus un visbeidzot to restaurēja. Vairāk nekā trīs gadus ilgais darbs nepalika nepamanīts, restauratori saņēma Latvijas Mūzeju biedrības 20. gadsimta eleganto glamūru, gan Ei-

Pēc 20 gadiem izstādē satiekas
21 gleznotāja darbi

4. augustā Rietumu bankas izstāžu zālē Vesetas ielā 7 tika atklāta galerijas "A. Sūna" izstāde "21 no XXI pēc 20 gadiem".

Gadsimtu mijā Agija Sūna uzsāka projektu "21 no XXI", uzaicinot piedalīties tajā jaunus gleznotājus, kuri pēc Sūnas domām ir perspektīvi un sevi 21. gadsimtā pierādis. Projekta ietvaros tika izdots 21 jaunā mākslinieka darbu katalogs un Agijas Sūnas galerijas telpās noritēja izstāžu serija. Sūna norāda, ka 20 gadu laikā glezniecība un tās nozīme ir mainījusies. Daudzi gleznotāji ir devušies ārpus Latvijas, mainījies ir stārtautiskais pieprasījums, daudzas galerijas ir izzudušas, tomēr Latvijā joprojām ir izcilī un daudzsoļo mākslinieki, portālam Delfi teic galeriste.

Liepājas Simfoniskais orķestris priece ar Vivaldi un Čaikovski

1. augustā Liepājas koncertzālē "Lielais dzintars" Liepājas Simfoniskais orķestris svīnēja ilgi gaidītu atkalredzēšanos ar saviem klausītājiem. Dirigenta Gintara Rinkeviča vadībā kopā ar izcilu vijolnieci Ligu Baltābolu atskānojot Antonio Vivaldi "Gadalaiķus" un Pētera Čaikovska Ceturto simfoniju.

Solo partiju vienā no pasaulei populārākajiem akadēmiskās mūzikas šedevriem – Antonio Vivaldi vijolkoncertu ciklā "Gadalaiķi" izpildīja Liepājas Simfoniskā orkestra pirmo vijolu grupas koncertmeistare Līga Baltābola, kurās spēli raksturo ipašs smalkums un graciozitāte, sacīja orķestra runassievā Ieva Vēvere.

Publīka, kas jau sen bija izslāpusi pēc orķestra dzīvā izpildījuma, koncertā varēja izbaudīt arī viena no visu laiku izcilākā melodīķa Pētera Čaikovska autobiografisko meistardarbu – Ceturto, jeb Liktens simfoniju, kur traģīka un melanholija pārtop dzīvi apliecināša uzvarā. Pie dirigenta pulsts šajā vakarā stājās unikāls Čaikovska mūzikas interprets – viens no izcilākajiem, starptautiski atzinību guvušajiem Lietuvos diriģentiem Gintars Rinkevičs, kas ar septembri iesāks nu jau ceturto sezonu Liepājas Simfoniskā orķestra galvenā dirigenta amatā.

Marinas Rebekas solokoncerts Rundāles pili noslēdzas ar stāvovācījam

Marina Rebeka // Foto: Jānis Deinats

VĒSTNIECĪBU ZINĀS

KANADA.

4. augustā vēstnieks Kārlis Eichenbaum par nozīmīgo ieguldījumu un atbalstu Latvijas-Kanadas attiecību stiprināšanā pasniedza Atzinības rakstu Kanadas latviešu centra Toronto valdes priekšsēdim Ingmāram Ozoliņam. Vēstnieks pateicās par atbalstu un sadarbību, organizējot kultūras un sabiedriski-informatīvos pasākumus, kā arī iepazīstinot Latvijas amatpersonas ar viesmīlīgo latviešu centru Toronto. Vēstnieks novēlēja veiksmīgi pārdzīvot islācīgās grūtības, kā arī rast mūsdienīgus risinājumus, lai latviešu kultūras un sabiedriskā dzīve turpinātu plaukt, lai tā attīstītos. Kanadas Latviešu centrs ir nozīmīgs balsts latviešu kultūrai, izglītībai un latviskumam Kanadā kopumā. Par ciešo savstarpējo sadarbību Kanadas Latviešu centrs Toronto vēstnieku Kārli Eichenbaumu pagodināja, iecelot goda biedru kārtā. Tas ir trešais šāds gadījums nozīmīgā Kanadas latviešu kultūras centra vairāk nekā 40 gadu vēsturē, iepriekš šo atzinību saņēmusi bijusī Valsts prezidente Vaira Viķe-Freiberga un vēstnieks Atis Sjanīts. Centra vadītājs Ingmārs Ozoliņš uzsvēra vēstnieka Eichenbaumu personīgo ieguldīto darbu, veicot Latvijas kultūras un ekonomikas attīstību Kanadā, neizsīkstošo iniciatīvu, kā arī redzējumu un māku atrast kopēju valodu ar dažadiem Kanadas sabiedrības pārstāvjiem, kā arī vēlmi sniegt atbalstu tautiešiem. Ingmārs Ozoliņš pateicās arī vēstnieka dzīvesbiedrei Inārai par viņas atbalstu, rūpēm un ieinteresētību.

ropas nostalgisko gaisotni, kuŗas centrā bija Raimonds Pauls un Gija Kančeli, divi filmmūzikas grandi.

Biennāle apmeklētājus aicina uz Andrejsalu

Otrā Rīgas Starptautiskā laikmetīgās mākslas biennāle (RIBO-CA2) ar nosaukumu "viss reizē zied" (kurātore Rebeka Lamarša-Vadela) jau no 2020. gada 20. augusta Andrejsalā uzņems savus pirmos apmeklētājus, aicinot iepazīt 65 individuālu dalibnieku un deviņu kopu īstenotos projektus, kas nesteidzīgā ritmā atklāsies 200 tūkstošus kvadrātmētru plāšajā Rīgas industrālās ostas teritorijā līdz pat 13. septembrim, informēja biennāles rikotāji. Pielāgojoties pēdējā laika lielākajam globālajam izaicinājumam, izstādes apmeklētāji tiks ievesti līdz šim nepiedzīvotā izstādes formātā un varēs klūt par pilnmetrāzas mākslas filmas uzņemšanas lieciniekiem.

Jauna dziesma ar Imanta Ziedona dzeju

Fēlikss Ķīgelis ar grupu

Fēlikss Ķīgelis publisko jaunu dziesmu "Ar maigumu pret jums" ar Imanta Ziedona dzeju no drīzumā gaidāmā albuma. Dziesmai ir tapis arī videoklips ar stāstu par astoņdesmito gadu beigām, kad ar Darba Sarkānā Karoga ordeni apbalvotajā kolchozā "Druva" tika gaidīta mūziķu uzstāšanās. Klipa uzņemšanā un rekvītu saņēdē tika iesaistīti vairāki Kurzemes novadi.

Ziņas sakopojis P. Karlsons

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem Kultūras ministrija

LAIKU UN VIETU MIJĀS

JURIS LORENCS

Pēdējā laikā mēs uzzinām par daudzām svarīgām lietām. Dažas no šim patiesībām, no Latvijas skatu punkta raugoties, ir tik pašsaprotamas, ka īsti nav skaidrs, kāpēc tās tiek daudzinātas un izceltas. Piemēram, "Black Lives Matter", tātad "Melno dzīvības ir svarīgas". Vai tad tikpat svarīgas nav arī pārējo cilvēku dzīvības? Tomēr izrādās, ka tie, kuri apgalvo "All Lives Matter", var tilkt apsaukāti par rasistiem. Tieč nu gudrs! Ja jau tā, tad arī es uzdrošinos sekot globālajām tendencēm un izvirzīt savu lozungu, kas man šodien šķiet aktuāls: "Belarus Matter?", "Baltkrievija ir svarīga!" Varētu jautāt – svarīga kam? Un kāpēc?

Jautājums īpaši aktuālizējies tagad, pēc 9. augustā notikušajām Baltkrievijas prezidenta vēlēšanām. Tajās, ja var ticēt šīs valsts Centrālās vēlēšanu komisijas pāsludinātajiem balsošanas rezultātiem, uzvarējis lidzšinējais prezidents Aleksandrs Lukašenko ar 80% balsu. Viņa galveno konkurēti Svetlanu Tihanovskaju atbalstījuši vien 10% vēlētāju. Un tomēr Lukašenko varas leģitimitāte ir iedragāta un apšaubīta.

Visi, ieskaitot viņa karstākos atbalstītājus, saprot, ka prezidents nebūtu uzvarejis demokratiskās un godīgās vēlēšanās. Tādās, kurās varētu startēt visi opozīcijas kandidāti (viņi sēž cietumos), kuras kontrolētu neatkarīgi novērotāji (viņi netiek ielaisti balso-

šanas iecirknos). Kur nebūtu notikusi masveidiga rezultātu viltošana, par ko vēsta neskaitāmi aculiecinieku stāsti. Ja valstī pastāvētu preses brīvība, ja Minskā vēlēšanu dienā netiktu traucēts internets un mobilie sakari. Uz pasaules ir tikai viens cilvēks, kurš tiek Lukašenko teju vai dievišķajai izredzētībai, un tas ir viņš pats. Cilvēks, kurš valda jau 26 gadus, krietni ilgāk par Vladimиру Putini. Aizsēdējies varas krēslā – tas vēl būtu maigi teikts. Tie, kuri piedzīvojuši padomju laikus, zina, ar ko tas var beigties – ar trīcošiem, seniliem večukiem, kuri māj demonstrantiem no Ķeņina mauzoleja tribīnes. Kompartijas politbiroja locekļi, kuri noraugās paši savos portretos. Tikai šajos attēlos viņi paši ir vismaz divdesmit gadus jaunāki. Visiem jau gribas būt jauniem. Bet tad pienāca brīdis, kas PSRS vēsturē iegājis ar nosaukumu "grezno bēru piecgade". Laikā no no 1980. līdz 1985. gadam Mūžībā aizgāja visa PSRS augstākā vadība.

Izskaņas, ka 65 gadus vecajam Lukašenko tas nedraud. Eksperti gan Rietumos, gan Krievijā uzskata – viņš būs spiests aiziet no amata, nesagaidījis nākamās prezidenta vēlēšanas. Netieši par to liecina apstāklis, ka Lukašenko, kurš joprojām turpina spēlēt vienkāršu lauku papu, pamazām kļūst smiekligs. Paaudze, kas izprot viņa valodu un jokus, pamazām aiziet. Tiem baltkrievi jau-

niešiem, kuri 1994. gadā kļuva pilngadīgi un pirmo reizi dzīvē gāja pie vēlēšanu urnām, lai balsotu par Lukašenko, šodien jau 44 gadi. Vini knapi atceras padomju laikus. Visas šīs pamācības – "traktors visus izārstēs", "izgērbies un strādā", "lāpstu rokā – un roc", "es būšu leģitīms vēl ilgi" – sākumā šķiet divainas, tad smiekligas, un visbeidzot sāk vienkārši kaitināt. Turklāt modernajā sabiedrībā, kur modes mainās ik sezonu, kur saņēm ne tikai avīžu lasītāju, bet pat televīzijas skatītāju skaits, kur informācija atrodas datora klikšķā attālumā, 26 gadi valsts vadītāja amatā – tas ir daudz par daudz!

Varētu domāt – Dievs ar viņu, kāda pasaulei daļa par Baltkrieviju, lai viņi vārās savā sulā! Un tomēr Baltkrievija ir svarīga! Pirmkārt, tā ir svarīga Krievijai. Vispirms jau kā potenciāls kūmoss savas teritorijas un "krievu pasaules paplašināšanai". Kā militārs plācīarms blakus ES un NATO. Baltkrievijas rietumu robežu no Krievijai piederošā Kaliningradas apgabala atdala vien 80 kilometrus platais "Suvalku koridors". Lai arī abas valstis – Krievija un Baltkrievija – atrodas īpatnā "savienoto valstu" statusā, Baltkrievijai pagaidām izdevies izvairīties no pilnīgas "aprišanas". Tās teritorijā nav arī Krievijas karaspēka, ja neskaita radara statīju un Krievijas karā flotes sakaru centru. Šai nosacītajai suverenitātei var teikt paldies arī

Lukašenko, kam izdevies viltīgi izmanevrēt starp Krieviju un Rietumiem. Krievija tiek šantažēta – nedosiet mums lētu naftu un gāzi, sveiki, mēs pieslejamies Rietumiem! Savukārt Rietumiem tiek stāstīts, ka, tikai pateicoties Lukašenko, vēl pastāv Baltkrievijas valsts, buferis starp Krieviju un NATO. Baltkrievija ir svarīga Eiropai un Latvijai. Tomēr Rietumu attieksme pret Baltkrieviju ir divkosīga. Lukašenko gan tiek dēvēts par "pēdējo Eiropas diktatoru" (it kā Putins būtu labāks!), tomēr Rietumiem ir bailes aizlaist šo valsti pilnīgā Kremļa pavadā. Tās tuvākie kaimiņi, Latviju ieskaitot, dzīvo cerībā uz Baltkrievijas transīta kravām. Latvijas ministru prezidents Krišjānis Kariņš šī gada 16. janvārī apmeklēja Minsku, kur sirsniģi spieda roku Lukašenko un solīja "veicināt labas kaimiņattiecības".

Ari man personīgi būtu žēl zaudēt Baltkrieviju, jaun tai "izšķist" Krievijā. Jo baltkrievi ir unikāla tauta. Daži antropologi apgalvo, ka ģenētiski tie esot piešķaitāmi baltiem, baltkrievu, krievu un poļu valodās runājoši lie tutieši un latvieši. Es pats esmu viesojies šajā viesmīligajā zemē daudzas reizes, un varu apgalvot – nekur citur pasaulē neesmu redzējis tik daudz zilu acu un blondu matu. Šī ģenētiskā brīnuma saknes meklējamas Baltkrievijas ģeografiskajā izolētībā. Aizmirsta zeme kaut kur pa vidu starp Po-

liju, Lietuvu un Krieviju. Tauta, kas pat īsti nezina, kā viņu dēvē. Kāds vīrs man reiz stāstīja par piedzīvoto 1935. gada tautas skaitīšanā Latgales baltkrievu sādžās. "Ticība – poļu, tautība – katolis" – tādas bijušas atbildes. Lietuvas ārlietu ministrs Linas Linkavičius izteicies, kas vissvarīgākā Baltkrievijā būšot nevis vēlēšanu svētdiena, bet notikumi nākamajā un turpmākajās dienās. Proti – kā uz šo vēlēšanu rezultātiem reāgēs tauta. Brīdi, kad rakstu šīs rindas (ir pirms dienas, 10. augusta rīts), Minskā un citās Baltkrievijas pilsētās jau sākušies masu protesti pret vēlēšanu rezultātu viltošanu. Pat ja baltkrievi uz laiku noris šo "vēlēšanu krupi", situācija šajā valstī ar katru gadu, pat ar katru mēnesi klūs nestabilāka un neprognozējamāka. Tas var beigties ar masveidigu tautas dusmu izvirdumu un varas maiņu. Precedentu pēcpadomju telpā diezgan – Ukraina, Moldova, Gruzija, Armēnija, Kirgizstāna. Un tad var pienākt brīdis, kad lielajam kaimiņam austrumos var rasties vēlme sniegt "brālīgo palīdzību", "normālizēt situāciju", kā tas notika 1956. gadā Ungārijā, 1968. gadā Čehoslovakijā un 1979. gadā Afganistanā. Varam vien mierināt sevi ar domu, ka tiesi ka rāspēka ievešana Afganistānā kļuva par padomju impērijas kapraci.

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem

KĀRLIS STREIPS

Šogad augustā ir divas apalas gadadienās, kas saistītas ar Latvijas neatkarību – 11. datumā apritejēja simt gadi kopš Latvija un Padomju Krievija parakstīja Miera līgumu, kurā pēdējā solīja "mūžīgi atteikties" no mūsu valsts teritorijas. Savukārt 5. augustā bija astoņdesmitgade dieinai, kad PSRS Augstākā padome viszālīgi piekrita Latviju uzņemt savienoto republiku pulciņā, tā Latvijas okupāciju formalizējot pavisam.

1919. gada 26. augustā Igaunija, Latvija, Lietuva un Polija vienojās par kopīgu kaļadarību pret Padomju Krieviju, kur jau labu laiku bija plosījies asinjains pilsonu kaŗs starp bolševikiem un meņševikiem, un tas valsti bija pamatīgi novājinājis. 31. augustā Krievija piedāvāja sākt miera sarunas ar Igauniju, bet 11. septembrī – ar Latviju, Lietuvu un Somiju. Cita starpā, Krievija piedāvāja atzīt Baltijas valstu neatkarību laikā, kad Rietumu pasaule vēl nebija tam gatava. 11. un 12. septembrī visu trīs Baltijas valstu pārstāvji tikās Rīgā un vienojās sasaukt premjерministru un ārlietu ministru konferenci Tallinā 14. un 15.

septembrī. Tallinas konferencē Somijas, Igaunijas un Latvijas premjерministri kopā ar zemāku ranga pārstāvji no Lietuvas sarunāja, ka visas četras valstis sarunas ar Padomju Krieviju veiks kopīgi, kamēr otra puse uzstāja, ka tās jāveic atsevišķi. 17. septembrī Igaunija sākā atsevišķas miera sarunas un tāpēc no kopīgā procesa izstājas. Latvijā Tautas padome apspreida trīs dažādus variantus. Latvijas pagaidu valdība aicināja miera sarunas veikt kopīgi ar pārējām Baltijas valstīm, bet pēc pamiera noslēgšanas turpināt sarunas ar Krieviju tikai tādā gadījumā, ja tur izveidosies nebolševistikā valdība. Opozicionāri no sociāldemokrātu kustības uzstāja, ka sarunas jāsāk nekavējoties, aicinot Latvijas neatkarību atzīt de iure. Tautas padome arī bija ļaujis, kas uzskatīja, ka miera sarunas ar Padomju Krieviju vispār nav vajadzīgas. 1919. gada 8. oktobri bermontiesi uzbruka Rīgai, un nākamajā dienā Tautas padome nolēma sarunu sāksanu atbalstīt.

Igaunija un Krievija Miera līgumu parakstīja 1920. gada 2. februārī, un tajā bija elementi,

kas latviešus pārsteidza ne pājokam. Igaunija bija gatava atteikties no jebkādas zaudējumu atlīdzināšanas no Krievijas, kā arī no jebkādam saimnieciskām prasībām pret kaimiņvalsti. Igaunija Krievijai arī deva plašas ekonomiskas tiesības, tajā skaitā atteikšanos no tranzīta muitas nodevām, kā arī dodot plašas tiesības Igaunijas ostās. Latvija savām miera sarunām gatavojās ļoti rūpīgi, cerot, ka tai izdosies izvairīties no šādu solijumu sniegšanas. Miera sarunas sākās 16. aprīlī Maskavā, kur ātri kļuva skaidrs, ka arī Latvijas gadījumā Krievija nekādām kompensācijām nepiekritīs. Jūnijā nolemts sarunas turpināt Rīgā, jo Krievija plosījās tifa epidēmija. Krievija turpināja noraidīt jebkādas ekonomiskas prasības no Latvijas, un drīz vien Latvijas pārstāvji saprata, ka ar tālāku kaulēšanos neko nepanāktu. Miera līgums tika parakstīts 11. augustā īsi pēc pusdienu laikā. Līgumu parakstīja ar īpaši izgatavotu zelta pildspalvu, un teksts par "mūžīgo atteikšanos" no tiesībām bija tas, kas ļāva arī rietumvalstīm Latvijas valsti atzīt de iure. Un, protams, "mūžīgie laiki" ilga tikai

mazliet vairāk nekā divdesmit gadus...

Savukārt par PSRS Augstākās padomes sēdi 1940. gada 5. augustā, laikraksts *Cīņa* nākamajā ritā rakstīja: "5. augusts uz mūžīgiem laikiem un zelta burtiekiem ierakstīts Latvijas tautas vēsturē. Latvijas Padomju Sociālistiskā Republika šai dienā oficiāli uzņemta lielajā padomju tautu sāmē. Šo vēsturisko lēmumu var kar Maskavas Kremlī vienbalsīgi pieņemē Padomju Sociālistisko Republiku Savienības Augstākā Padome, apstiprinot Padomju Latviju par daudzmiljonu valsts pilnītiesīgu locekļu." Tālāk ar lieju lišķīgumu laikraksts aprakstīja "vēl skaļākos aplausus," kādīs sakās, kad zālē ienāca "visas pasaules darbalaužu vadonis Josifs Visarionovičs Stalins." Sēdē pirmsākusi runāja Latvijas PSR ministru prezidents Augusts Kirchenšteins. Viņš runāja latviešu valodā, un *Cīņa* atzīmēja, ka "klātesošie uzmanīgi klausās prezidenta vārdos, kaut arī lielais vairums latviešu valodu nesaprot." Pēc uzrunas tekstu krievu valodā nolasīja sabiedrisko lietu ministrs Pēteris Blaus. Deklarācija par Latvijas uzņemšanu PSRS

Sākums un beigas

bija "rakstīta uz pergamenta un iesieta skaistos sarkanos ādas vākos, kas izgredzoti ar zeltā iekalput Padomju Savienības emblēmu." Deklarācijā bija paredzēta ne tikai Latvijas uzņemšana pulciņā, bet arī PSRS Augstākās padomes deputātu vēlēšanu sarīkošana pēc iespējas tuvākā laikā. Atkal *Cīņa*: "Balsojot katrai Augstākās padomes palātai atsevišķi, likumu vienbalsīgi pieņem. Ap lausu vētra un gavīlu saucieni sasniedz savus kalngalus. Vēsturiskais brīdis ir pienācis."

Varam vien apbrīnot veiklibu, ar kādu Latvijas okupanti noorganizēja minēto procesu. Starp Kārļa Ulmaņa uzrunu par palikšanu savā vietā un minēto ceremoniju Maskavā pagāja 48 dienas, jeb apmēram pusotrs mēnessis...

Varam būt pateicīgi, ka neatkarīgās Latvijas diplomātiskais korpus noraidīja okupantu prasību atgriezties Latvijā. Visa tā dēvētā aukstā kaŗa laikā diplomāti Kārlis Zariņš, Alfrēds Bilmānis un Anatols Dinbergs uz turēja mūsu tautas cerības uz Latvijas neatkarības atjaunošanu.

TRIMDAS VĒSTURES LAPPUSES

KĀRLIS STREIPS

1985. gada 26. jūlijā man bija 25. dzimšanas diena – tāda “pusapaļa” jubileja, ceturdaļgadīmēs bija nodzīvots. Maskavas Kremlī minētajā datumā jaunais PSRS ģenerālsekretārs Michails Gorbačovs, figurāli izsakoties, nule bija paguvis uzzināt, kur atrodas tualetes atslēgas, jo viņš amatā stājās tā paša gada 11. martā. Vēl nākotnē bija M. Gorbačova paziņojumi par atklātības un pārkārtošanās politiku Padomju savienībā. Taču no Stokholmas ostas šīs dienas – 1985. gada 26. jūlijā vēlā vakarā celā devās Baltijas brīvības un miera kuģis, kurā attēls rotā šo publikāciju.

Brauciena mērķis bija pēc iespējas tuvāk piebraukt okupēto Baltijas valstu krastiem. Reiz kuģis bija apbraucis ap Gotlandes salu, un mācītājs Māris Kirsons novadīja piemiņas brīdi baltiešiem, kuri Otrā pasaules karā laikā gāja bojā, cenšoties noklūt Zviedrijā. Doma bija doties Palangas virzienā, Lietuvā, bet tajā brīdi Padomju Savienība parādīja savus nagus un zobus. Viens no kuģa pasažieriem bija Pasaules Lietuviešu jaunatnes apvienības vadītājs Gintars Gruša, un viņš preses klātbūtnē paziņoja: “Padomju Savienība uzcelusi vēl vienu žogu starp mums un tautu okupētajā Tēvzemē Lietuvā. Viņiem ir izdevies mainīt mūsu kuģa kursu. Pirms divām stundām mums paziņoja, ka saņemts radio brīdinājums par zemūdens kabeļu likšanu pie Lietuvas ziemeļu robežas, tā padarot to par nedrošu zonu. Kuģa vadība nolēmusi nemt šo brīdinājumu vērā, un mēs esam pagriezušies ziemeļu virzienā.” Neitrālos ūdeņos pie Pāvilostas lietuvieši noturēja piemiņas ceremoniju, dziedot valsts himnu un izkaisot ziedus Baltijas jūrā. Kuģim tālāk dodoties, tādas pašas ceremonijas noturēja latvieši un pēc tam arī igauņi. Tiesa, starp latviešu un igauņu ceremonijām bija nepatīkams starpgadījums. Protī, pie horizonta parādījās padomju jūras spēku patruļkuģis, kas strauji pietuvojās baltiešu kuģiem un gandrīz sāka to taranēt. Radarā bija redzami arī citi padomju kuģi. Brīvības un miera kuģa kapteinis stingri aizliedza pacelt neatkarīgo Baltijas valstu karogus, kā arī jebko mest ūdeņos. Ar laiku PSRS kuģi atkāpās, un brauciens varēja turpināties. Programmā bija paredzēti dažādi referāti, paneldiskusijas, literātūras un mūzikas sarīkojumi. Braucēju starpā bija kādreizējais Latvijas PSR Valsts Drošības komitejas darbinieks Imants Lešinskis, kā arī cilvēks no poļu “Solidaritātes” arodbiedrības, kuŗa tobrīd jau labu laiku bija kacīnājusi Polijas sociālistisko valdību. Dalībnieki arī pieņēma rezolūciju, aicinot uz mieru, brīvību un cilvēktiesību ievērošanu okupētajās Baltijas valstīs.

28. jūlijā rītā kuģis iebrauca Helsinkos, kur to sagaidīja

BALTIC PEACE AND FREEDOM CRUISE

Brīvības kuģis piestāj Helsinku ostā

Nebrīves kēde - simbols, kurū Tribunāla un Brīvības kuģa braucienā dalībnieki demonstrēja visās pilsētās, kur piestāja kuģis Baltic Star

kuplā ļaužu pulks. PSRS vēstniecība Somijā bija darijusi visu iespējamo, lai panāktu kuģa nelaišanu ostā, bet kāds Somijas pilsonis personīgi uzņēmās visu atbildību par notiekošo, tāpēc brauciena dalībnieki varēja izķāpt krastā. No ostas grupa devās pie pieminekļa, ko Somijā dzīvojoši igauņi kādreiz bija uzstādījuši pateicībā somiem, kuri palīdzēja Igaunijas brīvības cīņās pēc Pirmā pasaules karā. Savukārt nākamajā dienā kuģis jau bija atpakaļ Stokholmā. Tur sagaidītāju pūlis bija nudien ievērojams! Atkal notika gājiens, ko vadīja cietumnieku drānās tērpti cilvēki simboliskās kēdēs. Starp citu, klātesošos uzrunāja tālaika Pasaules Brīvo latviešu

apvienības priekšsēdētājs Oļegs Pavlovskis.

Doma par manifestāciju Baltijas jūrā sākās Eiropas Latviešu jaunatnes apvienības kongresu neformālās sarunās, taču konkrētākas aprises radās 1983. gada rudenī, kad trimdas latviešu aktivistu Stokholmā Vilni Zaļkalnu apciemoja kādreizējais klasesbiedrs no Minstères latviešu ģimnāzijas Māris Graudiņš. Abi kungi apsprieda, kā atjaunot starptautiskās sabiedrības interesi par okupētajām Baltijas valstīm. V. Zaļkalns konstatēja, ka 1985. gada vasarā būs desmitgade Eiropas drošības un sadarbības apspriedes konferencei, kurā tika apstiprināts jēdziens par Eiropas robežu negrozāmību. Padomju Savienība to loti

centās prezentēt kā pārliecību, ka tādā gadījumā Baltijas valstu okupācija būs mūžīga, Rietumi savukārt to noliedza. Īpaši būtiska te bija Amerika – ar savu daudzgadīgo okupācijas neatziņības politiku. Taču nākamajā rītā pēc Graudiņa un Zaļkalna sarunas Vilnis uzsāka Brīvības kuģa Rīcības komitejas veidošanu. Uzņēmējs Mārcis Štāls uzņēmās procesa administratīvo pusi, tieši viņš noslēdza līgumu par zviedru kuģa *Baltic Star* izmantošanu. Tajā brīdi procesam pieslēdzās Padomju Savienība, diktē cenzūras tiesības to nepieļaut, taču Zviedrijas valdība šos centienus stingri noraidīja, iespējams, sakarā ar vairāk izjūtu par latviešu legionāru izdošanu Padomju Savienībai laikā pēc Otrā pasaules karā.

Pirms Baltijas Brīvības un miera kuģa braucienā bija vēl kāds nozīmīgs pasākums. 25. jūnijā Pasaules Brīvo latviešu apvienība un Pasaules Baltiešu apvienība Kopenhāgenā atklāja Baltiešu tribunālu, kurā gaitā tika izvirzīta apsūdzība Padomju savienībai par Baltijas valstu okupāciju un ar to saistītajām represijām. Tiesneši tribunālā bija Innsbrukas Universitātes profesors Teodors Feiters no Austrijas, Eiropas Padomes Cilvēktiesību komitejas priekšsēdis Džeims Fosets no Lielbritanijas, kādreizējais Zviedrijas premjēra vietnieks Pērs Almarks, Kestona institūta prezidents Maikls Bardo (minētās institūts nodarbojās ar reliģijas pētīšanu komūnistu pārvalditājās valstīs), kā arī Francijas parlamenta deputāts Žans Mari Dajē. Divu dienu laikā tribunāls uzsklausīja liecības no 17 lieciniekiem – juristiem, cilvēktiesību aizstāvjiem, bijušajiem politieslodzītajiem, disidentiem, kā arī PSRS nomenklatūras darbiniekiem, kuri bija pārbēguši uz Rietumiem. 26. jūnijā pēcpusdienā tribunāls publicēja beigu dokumentu, deklarejot, ka Baltijas valstu aneksija bija starptautisko tiesību un Padomju Savienības ratificēto līgumu smags pārkāpums.

Masveida migrācijā uz Baltijas valstīm no citām PSRS republikām ir būtiski “kaitējusi baltiešu identitātei un politiskai struktūrai, kultūrai, reliģijai, un pat vēstures mācība skolās ir cietusi no padomju varas”. Tribunāls piebilda, ka Baltijas republiku militārizācija kalpoja kā “paliekošs atgādinājums par no-pietru apdraudējumu mieram pasaulei”. Kopenhāgenas manifests aicināja atjaunot Baltijas tautu tiesības uz pašnoteikšanos, kā arī visos iespējamos pasaules forumos aktuālizēt jautājumu par Baltijas valstu okupāciju un pieprasīt Igaunijas, Latvijas un Lietuvas neatkarības atjaunošanu. “Ar Kopenhāgenas manifestu mēs deklarējam, ka pašreizējā situācija Baltijas zemēs kaitē miera un brīvības iespējām Eiropā un visā pasaulei” – tā bija deklarēts tribunāla beigu dokumentā.

Mēdz uzskatīt, ka Trešā tautas Atmoda Latvijā sākās ar manifestāciju pie Brīvības pieminekļa 1987. gada 14. jūnijā, vai, iespējams, ar tā dēvēto Čatkovas konferenci Jūrmalā 1986. gada septembrī, kad ar teletīta palidzību pirmoreiz kopš okupācijas sākuma satikās PSRS un ASV sabiedrības pārstāvji. Taču Baltiešu forums Kopenhāgenā un Baltijas Brīvības un miera kuģis Baltijas jūrā piesaistīja ļoti plašu uzmanību no pasaules žurnālistiem, politiķiem un sabiedriskajiem aktivisti, un tas nozīmēja, ka pasaules iedzīvotāji daudz vairāk uzzināja par mūsu valsts okupāciju. Līdz ar to – varbūt, varbūt – Atmoda sākās tieši tur, Baltijas jūras vilņos...

SALLIJA
BENFELDE

Runājot par to, cik liela ir Latvijas diaspora, protams, rezultāts ir atkarīgs no tā, kāda ir diasporas definīcija.

Diaspora un remigrācija

Ja diasporas kritērijs ir pilsonība, tad dati liecina, ka pēc profesora Michaila Hazana pētījuma Latvijas valstspiederīgo un bijušo valstspiederīgo skaits ārvalstis 2019. g. sākumā ir sasniedzis 292 000 un 2020.g. sākumā – 300 000, bet, pieskaitot arī etniskos latviešus vai Latvijā dzimušo personu pēcnācējus ASV, Austrālijā, Kanadā un dažās Eiropas valstis, Latvijas diasporas apjoma novērtējums ievērojami pieaug. Gandrīz puse Latvijas diasporas dzīvo 28 Eiropas Savienības (ES) valstis. Emigrācijas apjoms un diasporas apjoms ir atšķirīgs, jo diasporas apjoms ir lielāks – ne-mot vērā, ka ievērojama daļa diasporas pārstāvju ir dzimuši ārvalstis un tiek pieskaitīti diasporai, vai nu pateicoties pašidentifikācijai kā latviešiem, vai Latvijas izcelsmes senčiem.

Diezgan liela jaunās diasporas daļa joprojām oficiāli ir deklarēta Latvijā. 2018. gada sākumā ES un Eiropas Brīvas tirdzniecības asociācijas (EBTA) valstis dzīvoja vismaz 95,5 tūkstoši Latvijā deklarēto LR pilsonu un nepilsonu; 2019. gada sākumā šis skaits sāruka līdz 69,2 tūkstošiem, bet 2020. gada sākumā, pēc provizoriiskiem datiem, – līdz 64 tūkstošiem.

Būtiski ir arī tas, kas tiek saprasts ar "remigrantu" jēdzienu (t.i., pēc cik ilga pavadīta laika ārvalstis un cik ilgi pēc atgriešanās cilvēks tiek uzskatīts par remigrantu).

Svarīgi arī, cik daudzi pēc atgriešanās paliek Latvijā. Tā, piemēram, 2019. gada sākumā Latvijā joprojām dzīvoja 12,7 tūkstoši remigrantu 15+ gadu vecumā, kas atgriezās Latvijā 2015. – 2018. gadā, pirms tam vismaz 12 mēnešus pavadot ārvalstis.

Kopumā laikā no 2008. līdz 2018. gadam Latvijā uz dzīvi no ārvalstīm atgriezies ievērojams skaits cilvēku – 2019. gada beigās viņu skaits tika lēsts ap 145 tūkstošiem.

Pētījums, tā nozīme un situācija

Latvijas Universitātes (LU) Migrācijas un diasporas pētījumu centrā pagājušajā gadā tika veikts pētījums par to, cik aktīvi ārvalstis dzīvojošie sazinās savā starpā un iesaistās diasporas dzīvē – organizācijās, pašdarbības kopās, pasākumos (koncertos, svinībās u.tml.). Par šo pētījumu vairāk šajā rakstā.

Dr. Inta Mieriņa, minētā pētījuma autore, Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes asociātā profesore, Diasporas un migrācijas pētījumu centra direktore un Filozofijas un socioloģijas institūta vadošā pētniece: "Šis pētījums ir būtisks, jo diasporas saliedētība un pastāvīga kontaktu uzturēšana, iesaistoties diasporas pasākumos, organizācijās un grupās, ir stipras latviešu kopienas ārvalstis pamats."

Saprotams, ka diasporas pārstāvju, organizāciju un grupu veiksmīgāka satiklošana jeb sazināšanās var veicināt informācijas un zināšanu apmaiņu, nodrošināt dažādas diasporas aktivitātes (piemēram, skoliņas, deju kopas), stiprināt piesaistes izjūtu Latvijai un palielināt remigrācijas iespēju. Diasporas organizācijas arī veido Diasporas likumā paredzētās Diasporas konsultatīvās padomes kodolu, līdzīgi kā citās valstis, nodrošinot diasporas viedokļa pārstāvniecību šīs politikas izstrādē.

Diemžēl vajā attīstītas līdzdalības kultūras dēļ Latvijas emigrantu vidū iesaiste organizācijās kopumā ir ļoti zema, un diasporas organizācijas nav izņēmušas: 2014. gada nogalē veiktajā pētījumā tika konstatēts, ka tikai 11 % diasporas pārstāvju ir organizāciju biedri, bet 2019. gadā šis skaits pieaudzis līdz 18%. Turklat ir grūti iekļaut Latvijas diasporas kopienā mazākumtautību pārstāvus, kuŗus mazāk interesē tradicionālās organizāciju aktivitātes, galvenokārt latviešu kultūras un valodas saglabāšana diasporā. Otra grūtāk piesaistāmā grupa ir diasporas jaunieši; tradicionālajās Latvijas diasporas mītnes zemēs organizāciju kodolu bieži vien veido vecākās paaudzes pārstāvji.

Situāciju ietekmē arī tas, ka diasporas līdzdalība mūsdienās ir daudzveidīgāka un sadrumstalotāka nekā jebkad. Papildus diasporas organizācijām ārvalstis ir daudz citu grupu, apvienību un vienkārši aktīvu diasporas individu ar radošām idejām, kas dažādos veidos iesaistās ar Latviju saistītās aktivitātēs. Kā piemērus dažādām diasporas pārstāvju grupām ārpus organizācijām var minēt UK's Latvian Business Network, LinkedIn grupa Latvian Professionals in London un "draugiem.lv" grupa "Tavs bizness Norvēģijā". Daļa šo grupu ir ciešā sazināja un strādās sazobē ar diasporas organizācijām, bet citas nereti pat nav informētas par diasporas organizācijām vai citām latviešu grupām savā apkaimē. Ideāla gadījumā pilsētā darbojas latviešu centrī vai latviešu biedrības nams, kur pulcējas diaspora, taču daudziet – īpaši jaunajās Latvijas diasporas mītnes zemēs – šādu vietu, kas būtu kā diasporas kultūras dzīves centri, vienkārši nav.

Jāpiebilst, ka padziļinātās intervjus pētījuma laikā notika ar 28 diasporas grupu pārstāvjiem no diasporas virsorganizācijām un organizācijām, kultūras biedrībām un centriem, jauniešu organizācijām, draudzēm, labdarības organizācijām, uzņēmēju asociācijām, profesionālu organizācijām, nedēļas nogales skolām, vasaras vidusskolām, nometnēm, medijiem, mūzejiem, kultūras krātuvēm, deju kopām, koriem, Latviešu centriem un namiem, tiešsaistes (online) grupām, sporta un citām organizācijām. Intervjus notika respondentu mītnes zemēs (izmantojot Skype) vai Latvijā.

Pētījuma mērķis ir sniegt pamatoju informāciju un rekomendācijas ārpus Latvijas dzīvojošās

Latvijas diasporas efektīvākai satiklošanai, atbildot uz sekojošiem jautājumiem.

1. Kas veicinātu diasporas pārstāvju (t. sk. mazākumtautību pārstāvju) plašāku līdzdalību diasporas latviešiem domātos pasākumos.

2. Kas attur vai, tieši pretēji, var piesaistīt diasporas organizācijām jauniešus?

3. Kā veiksmīgāk satiklot dažādas diasporas aktivistu grupas un diasporas organizācijas?

4. Kas varētu veidoties kā mūsdieni Latvijas diasporas kultūras dzīves centri (latviešu skoliņas, biedrības u. tml.), un kā šo procesu atbalstīt?

Zinojuma ietvaros ar jēdzienu "večā diaspora" apzīmēti trimdas latvieši un to pēcteči, kā arī citi pirms 1991.gada no Latvijas izbraukušie, savukārt "jaunā diaspora" – pēc 1990.gada izbraukušie.

Iesaistīšanās un līdzdalība diasporas dzīvē

Aptauja atklāj, ka visbiežāk izmantotais veids, kā ārzemēs dzīvojošie latvieši iesaistās diasporas dzīvē, ir ārzemēs dzīvojošo latviešu ziņu portālu lasīšana. Kopumā šādus portālus (*latvians-online.com, baltic-ireland.ie* u. c.)

lasa 40 % diasporas pārstāvju, taču jaatzīmē, ka gandrīz puse no viņiem to dara ļoti reti – retāk nekā reizi mēnesi. Par regulāriem ārzemēs dzīvojošo latviešu ziņu portālu lietotājiem var uzskatīt ap 20 % diasporas pārstāvju: 5 % diasporas medijus lieto katru vai gandrīz katru dienu, 7 % – vismaz reizi nedēļā, un 9 % – vienu līdz trīs reizes mēnesi.

10 % vecāku bērni, bērns piedalās kādā latviešu interešu grupā (piemēram, korī vai deju kopā). 9 % pats respondents vai bērns/bērni ir piedalījušies diasporas nomētnē. Tikai 4 % diasporas pārstāvju ir iesaistījušies ārzemēs dzīvojošo latviešu mākslinieciskās pašdarbības grupā (piemēram, korī vai deju kopā), taču pat vairāk (7 %) darbojas neformālā interešu grupā Latvijas izcelsmes cilvēkiem (piemēram, grāmatu klubs, adišanas pulciņš, sporta komanda u.tml.).

Arī nākamā izplatītākā diasporas iesaistes forma ir saistīta ar interneta vidi. Katrs ceturtais (26 %) ārvalstis dzīvojošais Latvijas diasporas pārstāvis piedalās kādā diasporai domātā vēstkopā, blogā vai domubiedru grupā, turklāt šāda veida līdzdalībai ir tendence pieaugt. Līdzīgs skaits (24 %) pēdējā gada laikā ir piedalījušies kādā ārzemēs dzīvojošajiem latviešiem domātā pasākumā (piemēram, koncertā, tīkšanās, sanākšanā). 22 % savā pašreizējā mītnes zemē ir apmeklējuši Jānu vai Latvijas valsts vēstnieku 18. novembrī pasākumus. 16 % diasporas pārstāvju, kuriem ārzemēs ir bērni, viņi apmeklē vai ir apmeklējuši latviešu nedēļas nogales skolu (9 % apmeklē, 7 % ir apmeklējuši, bet vairs neapmeklē).

Pētījumā secināts: "Tomēr piedalīšanās diasporas dzīvē lielākoties ir atkarīga no etniskās pieredrības. Latvieši ir visaktīvākie dažādnieki visdažākajās aktīvi-

Diasporas portrets: iesaistīšanās un sadarbība

skolu nozīmi vecāki saskata netikai valodas zināšanu ieguvē vai saglabāšanā.

Interesanti arī, ka dati liecina: par diasporā notiekošo nedaudz lielāku interesu izrāda sievietes. Viņas biežāk lasa diasporas ziņu portālus, piedalās diasporas vēstkopās vai grupās internetā, kā arī apmeklē dažādus diasporai domātus pasākumus. Tomēr atšķirību vīriešu un sieviešu līdzdalības diasporas organizācijās un dažādās diasporas interešu grupās rādītājās gan nav. Diasporas organizāciju dalībnieku vidū 58 % ir sievietes, bet 42 % – vīriešu.

Visaktīvāk diasporas organizācijās iesaistījušies tikai 2 % krievu tautības emigrantu un tikai 7 % pēdējā gada laikā apmeklējuši kādus diasporai domātus pasākumus. Interesanti, ka tieši tautība jeb etniskā pieredība ir būtiskākais iemesls, kāpēc krievi neiesaistās Latvijas diasporas dzīvē, nevis no latviešiem atšķirīga etniskā pieredība vispār. Tie, kuri ģimenē runā ne latviešu valodā, diasporas dzīves aktivitātēs iesaistās mazāk.

Nozīme

ir arī dzīvesbiedra tau-tībai. Ārpusinterna diasporas

aktivitātēs un pasākumos tie,

kuru dzīvesbiedrs ir citas, ne latviešu tautības, iesaistās vidēji divreiz retāk nekā tie, kuri dzīvesbiedrs ir latvietis.

Tā saultās vecās diasporas pārstāvji – trimdas latvieši vai viņu pēcteči –, kuri vēl sevi uzskata par pieredīgiem Latvijai, savā mītnes zemē ļoti bieži cenšas saglabāt saikni ar latviešu kopienu. Turklat viņi ir daudz aktīvāki diasporas dzīvē nekā jaunā diaspora jeb pēc 1990. gada izbraukušie.

Tātad jaunās diasporas aktīvitatēs diasporas dzīvē ir daudz mazāka, tiesa, daļēji to skaidro arī lielais citu tautību īpatvars šajā diasporas grupā.

Pēc 1990. gada aizbraukušo (jaunās diasporas) vidū tikai 6 % ir iesaistījušies ārzemju latviešu organizācijās, 20 % pēdējā gada laikā ir piedalījušies kādos ārvalstīs dzīvojošajiem latviešiem domātās pasākumos, 15 % bērnu apmeklē nedēļas nogales latviešu skolu, un tikai 2 % iesaistījušies kādā mākslinieciskās pašdarbības kopā vai korī. Saikne ar Latviju visbiežāk tiek uzturēta tīmekļā vidē: 37 % lasa diasporas ziņu portālus, un 27 % piedalās kādā diasporas vēstkopā, grupā vai blogā (nozīmīgi vairāk nekā vecās diasporas pārstāvji). Atšķirības starp veco un jauno diasporu skaidrojamas arī ar atšķirībām līdzdalības kultūrā – retais vecās diasporas jeb trimdas pārstāvis nav kādas sabiedriskās organizācijas biedrs. Īpaši liela atšķirība vīriešu iesaistē reliģiskā kopienā, draudzē.

Vēl jāteic, ka dalība diasporas organizācijās lielākoties atkarīga arī no tā, cik ilgi cilvēks dzīvojis ārpus Latvijas. Vairākas no līdzdalības formām pieaug, kad cilvēks ārzemēs pavadījis ilgāku laiku. Tomēr latviešu nedēļas nogales skolās biežāk savus bērnus sūta no Latvijas tikko aizbraukus (kuri ārzemēs dzīvo līdz diviem gadiem). Tas liecina, ka šo

Šī publikācija sagatavota ar Mediju atbalsta fonda finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par publikācijas saturu atbild biedrība "Laiks-BL".

LĀSMA GAITNIECE

Tā laikam dzīvē ir iekārtots, ka visam jānotiek līdzsvarā. Ja ie-priekšējais gads vai pat vairāki gadi paliks atmiņā ar *traku* celo-sanu un daudziem jauniem ie-spaidiem, tad šis – ar mieru, ap-cerīgumu un laiku aprakstīt visu iepriekš vēroto un baudito.

2019.gada vasaras izskanā bija iespēja viesoties Šveices Konfederācijas otrajā lielākajā pilsētā Ženēvā, kas atrodas valsts dien-vidrietumos, netālu no robežas ar Franciju. Laikā, kad pie de-besīm nav neviens mākonīša, no pilsētas pavešas karalisks skats uz 4810 metrus augsto Monblānu (*Mont Blanc*) – Alpu kalnu augstāko virsotni, kas atrodas Francijas teritorijā. Monblāna masīvs gan izvietojies trīs valstīs – Šveicē, Francijā un Italijā, turklāt tas esot trešais visbiežāk apmek-lētais tūrisma objekts pasaule. Absolūti lielākā daļa ceļotāju ap-meklē Monblāna masīvu, nevis augstāko virsotni, jo, lai tajā no-kļūtu, ir nepieciešamas vismaz pamatiemaņas alpinismā. Mon-blāns ir mērkis alpinistiem ie-sācējiem, taču cilvēkiem, kuri ar kalniem ir uz “jūs”, to atliek baudit vien ar acim. Tieši tāpat kā Alpu augstāko virsotni Švei-ces teritorijā – Materhornu (*Matterhorn*), par kuļu mūsu laikrakstā vēstījām iepriekš.

Brauciens uz Šamonī

Lai sāktu ceļojumu Monblāna masīvā, vispirms jātiekt uz Fran-cijas nelielo, bet slaveno kūrortu Šamonī (*Chamonix-Mont-Blanc*). Tā ir komūna Augšsavojas (*Hau-te-Savoie*) departamentā, Ronas-Alpu (*Rhône-Alpes*) reģionā, kur no 1924. gada 25. janvāra līdz 4. februārim notika Pirmās ziemas olimpiskās spēles. Svarīgajā notikumā tika pārstāvēta arī

Starpstacija. Suvenīru kiosks, mini kafejnīca un norādes, cik kilometru mūs šķir no citām pasaules slavenākajām virsotnēm

Latvija; olimpiādā piedalījās ātr-slidotājs Alberts Rumba un dis-tanču slēpotājs Roberts Plūme, kurš arī bija mūsu valsts dele-gācijas karognesējs.

Uz Šamonī iespējams noklūt gan ar satiksmes autobusu, gan vilcienu. No Ženēvas autoostas ar autobusu jābrauc mazliet il-gāk nekā stundu. Īpatnēji, pat neticami ir tas, ka, lai cik Šveice, tai skaitā Ženēva, būtu sakārtota, domājot par cilvēkiem un viņu ērtībām, šīs pilsētas autoostā valda jukas. Trūkst norāžu, jeb-kādas informācijas, no kurās platformas aties tā vai cita mar-šruta autobuss, cilvēki (galvenokārt ceļotāji) cits citam jautā, kur jāiet un jāgaida. Pamanot, ka autoostā iebras kāds autobuss, visi metas tam pakaļ, lai šoferim pajautātu, uz kurieni viņš plāno braukt. To visu zinot, dienu ie-priekš vēros Ženēvas tūrisma informācijas centrā, kur saņēmu informātīvu bukletiņu par autobusu atiešanas laikiem un bīšešu cenām, taču norāžu par pieturvietām nebija arī tajā. Brauciens no Ženēvas uz Šamonī un atpakaļ maksā 50 frankus (46,47 EUR). Tā laikā gulēt nav vēlams, jo visapkārt pavešas past-karšu cienīgi skati, gan sākot ar Ženēvas ārpilsētu un fantastisko ezeru, gan kalniem. Soseja stiep-jas likločaina, brīžam klūst maz-liet neomulgi, jo šķiet, ka pēc maza mirķa varētu attapties kalnu aizā.

Braucienu galamērķis ir Šamo-nī dienvidu autoosta. Tā ir nelie-la, šķiet, relatīvi nesen izveidota, par ko liecina vagoniņi auto-ostai raksturigo ēku vietā, taču pat šeit valda kaut kāda kārtība, salīdzinot ar Ženēvas autoostu. Nav arī problēmu saprast, kurā virzienā jādodas tālāk – atliek

Monblāna priekšposteni

Mērķis – virsotne Aiguille du Midi – sasniegts! Kaut arī karsta vasaras diena, bez siltas jakas un ērtiem apaviem neiztikt

Trošu vagoniņš, pilns tūristu, ceļā no Francijas Alpu kūrorta Šamonī uz akmenaino Aiguille du Midi

sekot ceļotāju bariem. Iespējams, ka 2020.gada vasarā tādu Šamo-nī vairs nav.

Bez mežāžiem

Ja esi nokļuvis slavenajā Šamo-nī kūrortā, nepastāv jautā-jums, ko tur iesākt, jo mērkis visiem viens – atliek nopirkst bilieti un gaidīt otro lielāko trošu vagoniņu Eiropā, lai uzbrauktu 3842 metrus augstajā virsotnē Aiguille du Midi, ko tēlaini mēdz dēvēt par Monblāna priekšpos-teni. Neraugoties uz to, ka biletēs cena ir 63 EUR, brauktgrībētāju neitrūkst. Kaut arī gaŗās cilvēku rindas sākotnēji neiedvesmoja,

gaidīšana aizņēma pārsteidzoši īsu laiku. Pats brauciens līdzīnā īstam piedzīvojumam, kas prasa stiprus nervus. Lielākais atrums, kādu braucienu laikā var attīstīt, ir 45 kilometri stundā, lai gan trošu vagoniņš virzās neviemē-rīgi. Vietās, kur troses ir savieno-tas un tās notur stabī, izjūtas, kā lēcienā no tramplīna! Protams, tādā brīdi vienaldzīgs nepaliék neviens no ceļotājiem. Aptuveni pusceļā uz Aiguille du Midi atro-das starpstacija 2310 metru aug-stumā, kur var izkāpt, pastai-gāties pa Alpu plavām, pa gabalu pavērot ledājus un arī drosmi-niekus, kas pa tiem staigā. Pat šai

vietā iekārtots suvenīru kiosks, neliela kafejnīca un uzjautri-nājumam arī norāde jeb virzie-nu rādītājs uz citām Eiropas un pasaules augstākajām kalnu vir-sotnēm. Te var uzzināt, ka līdz Monblānam atlikuši vien septiņi kilometri, savukārt līdz Kiliman-džaro – 6217 kilometri. Alpos mīt mežāži – savvalas kalnu kazu suga, taču diemžēl nevienu tās pārstāvi nebija lemts sastapt. Kad nelielā pastaiga pa Alpu kal-nu plavām beigusies, laiks gai-dīt nākamo trošu vagoniņu, lai dotos uz galamērķi.

(Turpinājums 9. lpp.)

(Turpināts no 8. lpp.)

Monblāna priekšposteni

Klinšainā virsotne

Aiguille du Midi

Sasniedzot slavenā Monblāna priekšposteni *Aiguille du Midi*, konstatējams, ka te pavisam citi mērogi. Pirmoreiz to visu skatot tuvplānā, grūti ir noticeit, ka cilvēks savām vajadzībām – un arī kaprīzem – spēj pielāgot pat kalnus! Vairāki tuneliši, lai nokļūtu uz skatu laukumu vai kafejnīcu, vai arī uz, piedodiet, sauso tualeti. Vairākās vietās kāpnes, kas rada ilūziju, ka atrodies nevis Alpos, bet daudzstāvu dzīvojamā mājā. Vienīgais ieteikums, pa tām kāpjot, ir neskaitīties uz leju arī tādā gadījumā, ja nav baiļu no augstuma. Tieši zem kāpnēm atrodas akmenainas klintis, turklāt tās ir tik labi redzamas!

Tā kā trošu vagoniņā braucām kopā ar profesionāļiem, sēžot skatu laukumā uz soliņa aizvējā, izbrīna pilnām acīm varēju vērot, ka šie drosmnieki pilnā ekipējumā rāpjas klintis – pat tādās, kas veido 90 gradu leņķi. Vai kas tāds būtu pa spēkam arī mežāžiem, grūti pateikt; kā jau pausts iepriekš, šos zvērus sastapt neizdevās. Lielākā daļa ceļotāju gan ko tādu nemēģināja, turklāt vairāki iepriekš pat nebija padomājuši, ka, dodoties kalnos, jāņem līdzī silts apgērbs un ērti apavī, kaut arī pēdējos gados augsts Šveicē un Francijā ir ļoti karsts mēnesis. Te, augstumā, no karstuma ne miņas, taču, esot *Aiguille de Midi*, neradās arī problēmas ar elpošanu, kaut ļaudis apgalvo, ka, atrodoties gandrīz četrus kilometrus virs juras līmeņa, jūtot retināta gaisa ietekmi.

Tas, ka šāds augstums cilvēku, kuŗš dzīvo līdzenumā, tomēr ietekmē, gan jāatzīst: ir iespējami galvas reiboņi, arī vieglas sirdsklauves. Tādā gadījumā der iejet turpat kafejnīcā, izdzert glāzi minerālūdens. Līdzīgi kā starpstacijā, arī šeit ceļotājiem par prieku ierīkots suvenīru veikalīš, kafejnīca un restorāns. Cēnas gan... Kā jau tas sagaidāms augstu kalnos. Lai visiem būtu vēl jautrāk, suvenīru kioska piedāvājumā atrodama speciāla pastmarka ar *Aiguille de Midi* attēlu, kas uzlīmējama pastkartei, ko var iemest pastkastītē, tepat, 3842 metru augstumā!

Brauciens uz *Aiguille de Midi* var aizņemt vismaz četrus stundas, taču, ja Šamonī plānots uzkavēties ilgāk par dienu, iespējams izbaudīt veselus trīs braucienus kalnos (tas pat ir izdevīgi), piemēram, bez jau minētās arī uz virsotnēm *Le Brévent* un *La Flégère*. Jāpiebilst, ka pats kūrorts Alpu kalnu pakājē, kaut arī lieliski sakopts un uzturēts, līdzinās simtiem, pat tūkstošiem citu.

Iedvesmojošākais, kas palicis atmiņā no neparatā piedzīvojuma, ir Alpu varenība, arī tas, kā trošu vagoniņā dodoties ar vien augstāk, krasī mainīs ainaiva. Vispirms skatam atklājas plaši meži, tad Alpu kalnu plavas, bet noslēgumā ledāji un akmenainas klintis. Šķiet absolūti neticami, ka cilvēks spējis pakļaut pat tādu stihiju kā kalnus!

Par informācijas trūkumu Alpos sūdzēties nav pamata – ik uz soļa stendi, plāni, kartes

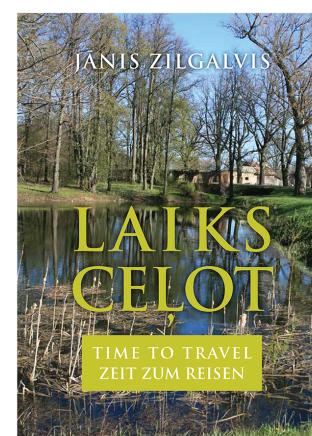
Starpstacija ar Alpu plāvām. Ceļvedi lasāms, ka šeit saimnieko mežāži, taču tos nekur nemanīja

Arī *Aiguille du Midi* cilvēks spējis pakļaut savām vēlmēm un kaprīzem. Par to liecina 3842 metrus augstumā iekārtotie skatu laukumi, tuneli, suvenīru veikalīni, kafejnīca, restorāns un pat neliels mūzejiņš

**ŠOVASAR CEĻOSIM
PA LATVIJU!**

**DR. JĀNIS ZILGALVJA
LAIKS CELOT
III GRĀMATA**

Informatīvi bagāta un ērti lietojama grāmata-ceļvedis pa Latvijas sakoptākajām pilim un muižām, parkiem un pastorātiem, seniem viduslaiku cietokšņiem, baroka un klasicisma rezidencēm.

Teksti arī angļu un vācu valodās

www.laikagramata.lv

CITUR IZLASĪTS

Par to, kā top vakcīna pret Covid-19

Vakcīnu pret *Covid-19* censās izstrādāt ap 150 zinātnieku komandām, un uz to jau pieteikušās 165 valstis. Kuŗš radīs visdrošāko aizsardzību pret koronavīrusu?

Vadībā – briti...

Pēdējās nedēļas īpaši skāji izskanējis Oksfordas Universitātes vārds, jo tās pētnieki sacēla sajūsmas vētru masu medijos ar cerīgiem klinisko izmēģinājumu pirmo divu fažu rezultātiem. Vīnu vakcīna *ChAdOx1 nCoV-19* sekmiņi pārbaudīta uz 1077 cilvēkiem vecumā no 18 līdz 55 gadiem.

Tajā izmantots šimpanzes adenovīruss, ar kurā palīdzību *SARS-CoV-2* gens tiek nogādāts cilvēka šūnā. Pērtīka vīruss izvēlēts apzināti, jo cilvēka imūnsistēma ar tādu nav sastapusies un tai nav gatava aizsardzības "plāna" jeb imūnītātes. Kā zināms, inficētās šūnas kļūst par "fabrikām", kas ražo vīrusa proteīnus un veicina organismā inficēšanos. Tādēļ vakcīna aktivizē antivielas un T šūnas, kas kopīgiem spēkiem apkārto nelūgtu viesi. T šūnām piemīt spēja iznīcināt tās šūnas, kurās iemājojis vīrus.

Līdzeklis panāk antivielu saražošanu divu nedēļu laikā kopš vakcinācijas, un tās lielā skaitā

paliek organismā vismaz 56 dienās. Šis paziņojums samulsināja sabiedrību, un daži jau steidza sludināt, ka šāda vakcīna nebūs glābēja, jo koronavīruss organismā mēdz uzturēties divus mēnešus un ilgāk. Tomēr zinātnieki uz to raugās mierīgāk.

"Secinājumi ir mazliet pārspīleti. Mēs vienmēr vēlamies ilgtermiņa, noturīgu imūnsistēmas reakciju, taču visām vakcīnām un patogēniem ir raksturīga anti-vielu limēna samazināšanās laika gaitā. Nedomāju, ka tagad minētais samazinājums būtu kaut kas tik briesmīgs, par ko vaja-dzētu satraukties," tīmekļa vietnē *Live Science* mierina Aiovas Universitātes imūnologs Stīvens Varga.

...ķinieši un amerikāņi

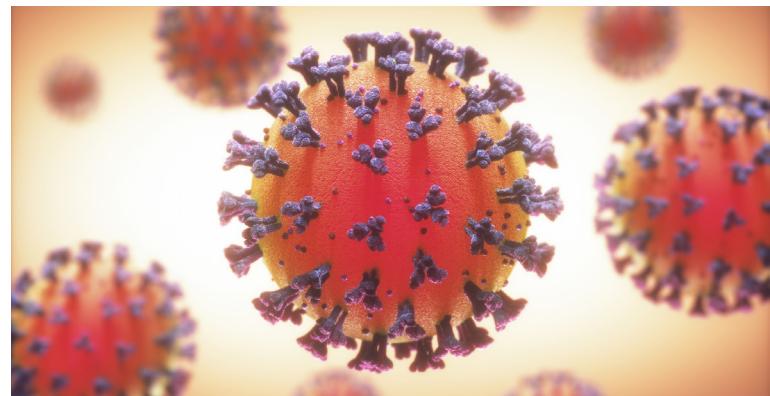
Arī Ķinas vakcīnu kompanija *CanSino Biologics* prestižajā zinātnes žurnālā *The Lancet* publiskojuši klinisko izmēģinājumu otrs fāzes rezultātus. Tajā 508 brīvprātīgajiem tika injicētas divas dažadas dozas un 28 dienās cilvēkiem novēroja parastās blaknes: apsārtumu, paaugstinātu temperatūru, drudzi un galvasāpes. Bažas gan izsauc tas, ka 9% pacientu piedzīvoja visnotāl smagu drudzi, muskuļu un locītavu sāpes.

Šī vakcīna izmanto tādu pašu adenovīrusa tehnoloģiju, lai ie-vadītu organismā *SARS-CoV-2* piķa proteinu. Izmēģinājumos ar dzīvniekiem imūnsistēma saražoja lielu daudzumu antivielu un spēja pasargāt laborātorijas dzīvnieku no inficēšanās.

Tālu tikuši Ķinas zinātnieki no *Sinovac Biotech*, kuŗu radītā vakcīna *PiCoVacc* pasargāja ma-kakas pērtīkus no saslimšanas ar koronavīrusu, raksta žurnāls *Science*. Tagad ķīnieši veic trešās fāzes kliniskos izmēģinājumus ar 8870 dalībniekiem Braziliā.

ASV biotechnoloģiju kompanija *Moderna*, kas izstrādā *mRNS* vakcīnu, sāk klinisko pē-tijumu trešo fazu, kas būs jau pla-ša mēroga pētījums, vēsta ziņu aģentūra AFP. Tajā vakcīnu sa-ņems 30 tūkstoši pētījuma dalībnieku. Pusei tiks dota 100 mikrogramu deva, otra puse būs *placebo* kontroles grupa.

Sākotnējie novērojumi liecina, ka vakcīna ir droša un organisms to panes labi. "Rezultāti šķiet vi-sai labi un konsekventi," AFP citē Kalifornijas Universitātes Riversaidā biomedicīnas zinātnu profesoru Deividu Lo. "Iespējas paplašināt rezultātus no pirmās fāzes pētījumiem gan ir visai ierobežotas, jo nav zināms, kāda

būs iedarbība brīdi, kad persona nonāks saskarē ar dzīvu vīrusu."

Innovatīva pieeja

Citu ceļu izvēlējusies ASV kompanija *INOVIO Pharmaceuticals*, liekot lietā jaunu technolo-giju. Šādā veidā vēl nav radīta ne-viena vakcīna, kas būtu apstiprināta ievadišanai cilvēka orga-nismā. Innovatīvā metode par-redz injicēt sīkus DNS riņķīšus, kas sastāv no konkrēta ģenētiskā *SARS-CoV-2* vīrusa proteīna koda. Ievadīti cilvēka ar īpašu ierīci, tie stimulē šūnas ražot šādus proteīnus, kas nozīmē, ka imūnsistēma pati spēj radīt pie-tiekamu daudzumu antivielu, lai neļautu vīrusam inficēt šūnas.

Amerikāņi jau tikuši līdz izpētes pēdējai stadijai, un priekšā ir viss izmēģinājumu process.

Iespējams, šiem pētniekiem vēl būs jāpārvār daži "zemūdens ak-menī", pārliecinot kollēgas un atbildīgās institūcijas, ka šāda veida aizsardzība ir pietiekami droša.

Mazliet tālāk izmēģinājumos tikusi ASV farmācijas kompānija *Novavax*, kas speciālizējas tieši vakcīnu izstrādē. Viņi kliniskos

testus ar 130 cilvēkiem sāka jau maija beigās, un pirmajiem secinājumiem par līdzekļa drošību gaidāmi jau tuvākajās nedēļas.

Aktīvi iesaistās austrālieši

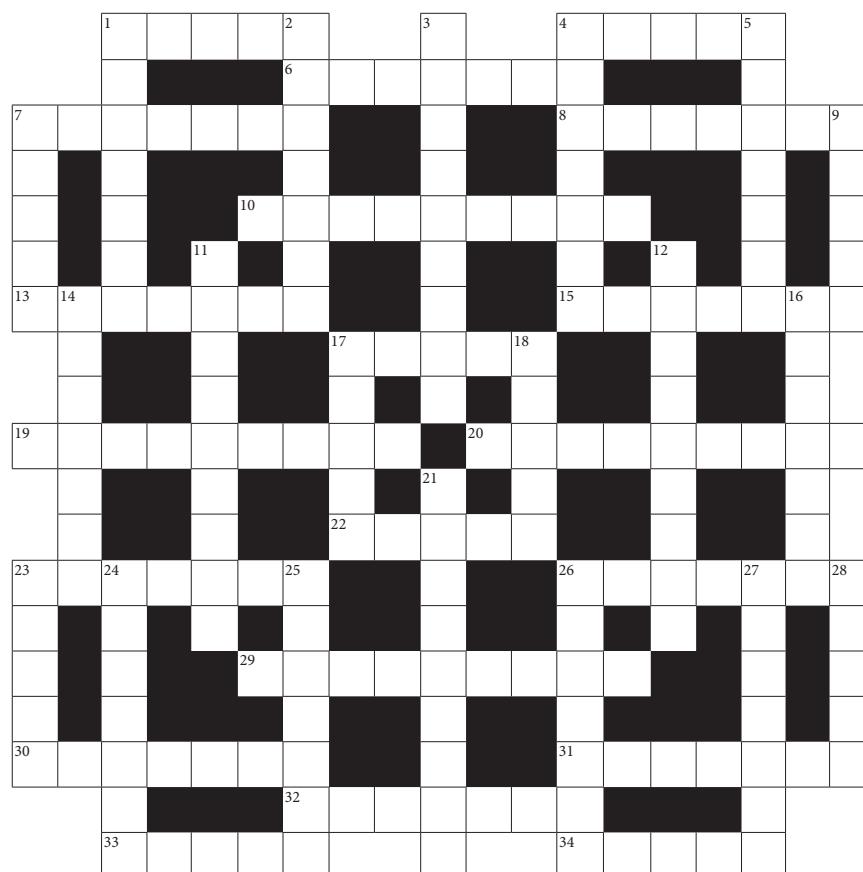
Liela aktīvitāte novērojama Austrālijā. Kvīnlendas Universitāte sāka izstrādāt vakcīnu pret *Covid-19* pašā gada sākumā, 10. janvārī. Tobrīd eiropiešiem ziņas par neparasto slimību tālajā Ķīnā vēl īpaši neinteresēja un diez vai daudzi ticēja, ka vīrus varētu tik strauji izplatīties visā pasaule. Austrālieši kērās pie darba dienā, kad tika publiskota slimību izraisoša vīrusa *SARS-CoV-2* ģenētiskā sekvence. No tās var identificēt genus, kas liek vīrusa piķa proteīniem inficēt cilvēka šūnas.

Nu viņi izmēģinājumos ar dzīvniekiem pārliecinājušies, ka vakcīna izsauc spēcīgu imūnsistēmas reakciju un vismaz īsternījā ir droša. Pēc ievadišanas tā spēj pasargāt dzīvniekus no inficēšanās ar koronavīrusu.

Par vakcīnas prezentāciju jau tūlīt, augusta vidū, paziņojuši arī krievi...

Sastādījis KĀRLIS PĒTERS

KRUSTVĀRDU MĪKLA

dunčēida zobeni. 7. Neteikt taisnību. 9. Ābolu šķirne. 11. Taisna, gaļa un plata iela. 12. Galvenā pazīme. 14. Apdzīvota vieta Ludzas novadā. 16. Stūrgalvīgs, ietiepīgs. 17. Bišu saimniecība. 18. Rožu dzimtas augs. 21. Piesaule. 23. Keramikas krūze. 24. Māju piebūves. 25. Lielbritānijas administratīvi politiskā sastāvdaļa. 26. Neliels kuģis. 27. Japāņu tēlotājas māklas paveids. 28. Iecere.

Krustvārdu mīklas (Nr. 29)
atrisinājums
Līmeniski 4. Buda-pešta. 7. Parki. 8. Ver-di. 9. Katapulta. 10. Citāts. 11. Eda. 13. "Oskars". 18. Treneri. 21. Salaca. 23. Pa-domi. 24. Gots. 25. Skat! 26. Batika. 28. Ainārs. 29. Skelets. 34. Ārijas. 35. Asi. 37. Nagans. 38. Toleranta. 39. Odeta. 40. Tiāra. 41. Semantika.
Stateniski 1. Salate. 2. Re-gula. 3. Laucis. 4. Biksti. 5. Avanss. 6. Ādlers. 12. Dona. 14. Erotika. 15. Krokets. 16. Pajas. 17. Tacis. 19. Ūdens. 20. Amors. 22. Aga. 23. Pta. 27. Elks. 30. Trimda. 31. Tautas. 32. Ramata. 33. Enkurs. 35. Alejas 36. Imanta.

Līmeniski. 1. Skatuves deja. 4. Rīgas Kinostudijas mākslas filma. 6. Dekorātīvs rododendru ģints telpaugs. 7. Vīnogu šķirne. 8. Valsts Eiropā. 10. Senatnīga vecfranču tautasdziesma. 13. Daugavas kreisā krasta pieteka Ķekavas novadā. 15. Gundegu dzimtas ārstniecības augs. 17. Daugavas pieteka. 19. Lāpot salabotas. 20. Persona, kas noguldījusi vērtības depozītā. 22. Ap-

dzīvota vieta Aknīstes novadā. 23. Medicīnisks instruments. 26. Pilsēta Gruzijas rietumos. 29. Cilvēks, kas prot daudz valodu. 30. Apdzīvota vieta Alūksnes novadā. 31. Dzeltenīgi sarkanbrūna. 32. Gados jauni sportisti. 33. Musulmaņu svētie raksti. 34. Italiešu dziedātājs (1889–1965).
Stateniski. 1. Šāaicināt. 2. Sav-starpēja atbilstība. 3. Lidaparāts. 4. Kūrortpilsēta Lietuvā. 5. Īsi

Uz salas Daugavā pie Kokneses top Liktendārzs – gaišas atceres vieta, kur svinēt latviešu tautas izturi un spēku. Tas ir arī Tavas ģimenes un dzimtas Liktendārzs, veltīts visiem latviešiem, kas 20. gadsimtā gājuši bojā vai cietuši svešu varu dēļ. Liktendārzs top kopdarbībā un par ziedojušiem, tā atbalstītāju skaits jau pārsniedz 500 tūkstošus. Mūsu nākamais lielais kopdarbs — uzcelt Saieta namu! **Palidzi! Ziedo!**

Nodibinājums "Kokneses fonds"
Adrese: Lāčplēša iela 75B, Rīga, LV-1011, Latvija
info@koknesesfonds.lv

Ziedojuši EUR:

AS "Citadele banka"
Konts: LV94PARX0015211160001
SWIFT: PARXLV22

Starpniekbanka ziedojuši USD:
USA CITIBANK, N.A., NEW YORK

Konts: 36392149
SWIFT/BIC: CITIUS33

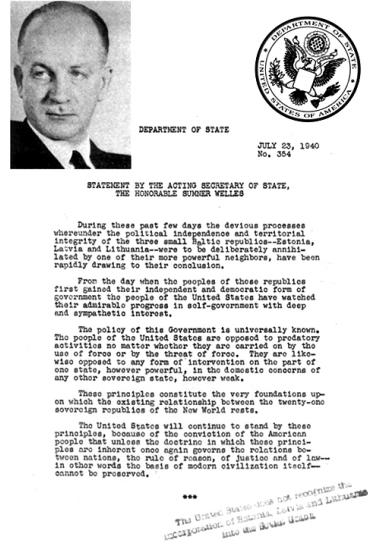
Vairāk informācijas
www.liktendarzs.lv

Samnera Velsa deklarāciju atceroties

23. jūlijā apriteja 80 gadi kopš Samnera Velsa deklarācijas pasludināšanas 1940. gadā

Velsa deklarācija, nosaukta bijušā ASV Valsts sekretāra Samnera Velsa vārdā, izvirzīja starpautiska mēroga neatzišanas stan-

Deklarācija

daru pret Padomju Savienības īstenoto Baltijas valstu okupāciju un palīdzēja Igaunijai, Latvijai un Lietuvai saglabāt valstiskumu un galu galā – atgūt brīvību.

Velsa deklarāciju lielā mērā iedvesmoja un uzrakstīja Lojs Hendersons. 1919. gadā Hendersons bija apciemojis Latviju kā Sarkanā krusta brīvprātīgais un vēlāk – kā ASV diplomāts. Samners Vells, kurš 1940. gadā ieņēma ASV Valsts sekretāra pienākumu izpildītāja amatā, apstiprināja deklarācijas tapšanu.

23. jūlijā JBANC (Apyvienotās Baltiešu komitejas) komanda kopā ar Baltijas valstu vēstniecībām devās uz Rock Creek kapsētu, lai pieminētu Samneru Velsu un Loju Hendersonu. Lietuvas vēstnieks Rolands Kričūns teica

Foto no portāla sargs.lv (Harris & Ewing/Library of Congress)

piemiņas vārdus un, ievērojot tradīciju, Madelēna Miniata nolasija pašu deklarāciju.

Vēlāk JBANC direktors Karls Altau kopā ar misijas vadītāju

vietniem no Baltijas vēstniecībām Amerikā – Marko Koplimaa, Juri Pēkali un Dovydas Spokauskas, kā arī Polu Goublu, Krievijas pētnieku, vēsturnieku un bijušo ASV Valsts departamenta amatpersonu piedalījās CEPA (Center for European Policy Analysis) Power Vertical sarunu ierakstā Braiena Vitmora vadībā. Sarunas bija saistībā ar Velsa deklarāciju un tās ietekmi šodien. (Sarunu var noklausīties CEPA mājaslapā (cepa.org).

Lāsma Gaitniece

Ik gadu jūlijā un augustā daļai Latvijas iedzīvotāju ir atzīmējama tradīcija, kas vairumam Eiropas un pat pasaules valstu pilsoņu nav un nekad nebūs izprotama. Tie, protams, ir Kapu svētki, kad sapulcējas veselas dzimtas, visi kopā vai nu dodas uz kapsētu, vai arī tur tiekas, taču mērķis ir viens – pieminēt tuviniekus, kuri pārkāpuši Mūžības slieksni. Neiztrūkstoš ir svētbrīdis, mācītāja uzruna, kopejās lūgšanas un korālu diešāšana. Neparasti, ka dažādos Latvijas novados minētos godus svēti atšķirīgi; katra novada iedzīvotājiem savas paražas, lidz ar to šai labi iesaknojušamies tradīcijai piemīt daudz nianšu.

Augusta pirmajā svētdienā radās iespēja piedalīties Kapu svētkos Nīcas novada Silenieku kapsētā. Nemot vērā, ka šo rindu autores pirmā Kapu svētku pie-redze gūta tieši Sileniekos, šķita interesanti salīdzināt, kā arī mazliet pavērtēt, kas par šiem ga-diem mainījies. Pirmkārt un galvenokārt – apmeklētāju skaits un sastāvs. Varēja vērot, ka iepriekš minētā tradīcija šķiet no-zīmīga tikai un vienīgi vecāka gadu gājuma ļaudim, turklāt

pavisam nedaudziem, līdz ar to rodas pamats prognozei, ka pēc gadiem desmit, varbūt pat mazāk, vismaz Nīcas novada Silenieku kapos svētki, ko šeit atzīmē katrā gada pirmajā augusta svētdienā, neeksistēs, jo vienkārši nebūs, kas uz tiem dodas. Otrs un ne mazāk skumjš faktors ir garīdznieka attieksme pret, loti lūdzu atvainot par tiešumu, savu darbu. Mācītāja attieksme pret savu aicinājumu – kalpošanu, viņa aizrautība un paša tīcība tam, kas skāļa balsī tiek sludināts, ļaudim ir redzama kā uz delnas. Pamanīts tiek katrs *falsums*. Protams, arī garīdznieks ir tikai cilvēks, ne svētais, tāpēc ne no rutīnas, ne noguruma, ne izdegšanas nav pasargāts arī viņš. Un sanākušajiem tas ir labi *nolasāms* gan no žestiem, gan balss tembra, gan acu skatienu. Kāds ir rezultāts? Neieprieinošs, jo diezin vai būs *vilkme* pēc gada Kapu svētkus apmeklēt tai pašā kapsētā. Varbūt tomēr maldos?

Iespējams, kļūdos, bet daudziem Latvijas iedzīvotājiem Kapu svētku svētīšana varētu būt kas līdzīgs psichoterapijas seansam vai meditācijai. Atnākt, kaut domās pabūt kopā ar tiem, ar

kuŗiem reālitātē tas nekādi vairs nav iespējams, un paklusēt. Arī uzsklausīt garīdznieka stiprinājumu, uzmundrinājumu, ja tāds izskan. Tad posties tālāk, lai atnāktu atkal pēc gada...

Lāsma Gaitniece

Laikraksts

BRĪVĀ LATVIJA

JOPROJĀM INFORMĒ, IZGLĪTO, IZKLAIDĒ

Pasūtiniet digitālo laikrakstu ŠEIT:

www.brivalatvija.lv/abone-interneta

vai maksājet bankā SIA VESTA-LK kontā:

AS SEB banka, kods UNLALV2X,
Konta nr.: LV80UNLA0050016243516
ar piezīmi "BL abon" un norādot vārdu,
uzvārdu, e-pastu un mājas adresi

Ik nedēļu izlasīsiet Jums svarīgu informāciju labā latviešu valodā.

Abonementa maksi:

- par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)
- par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)
- 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

Par reklāmu un sludinājumiem sazinieties ar redakciju

Rīgā, Gertrūdes ielā 27, LV-1011,

e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv,

tālr.: +371 67326761 vai +371 29439423

Jaunākā informācija sociālajos tīklos:

www.facebook.com/brivalatvija

www.twitter.com/briva_latvija

Mājaslapa: www.brivalatvija.lv

Brīvā Latvija

reklāmas cenas Latvijā

Cena – 1,15 euro
par cm² ierāmējumā
Atlaides par reklāmas publicēšanas biežumu:

- Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 2 reizes, paredzēta atlaide 10 % apmērā no parastās cenas.
 - Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 3 reizes, – 15 % no parastās cenas.
 - Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 4 reizes un vairāk, – 20 % no parastās cenas.
- PRIVĀTSLUDINĀJUMIEM:
- 0,60 euro par 1 cm² ierāmējumā.
- SĒRU SLUDINĀJUMS:
- NB! 60 euro**

Pasta adrese:

Gertrūdes iela 27

Rīga, LV - 1011

Tālrunis + 371 67326761

Tālrankstis +371 67326784

Darba laiks:

Pirmsdien – 9-17

Otrdien – 9-17

Piektdien – 9-13

BRĪVĀ LATVIJA

Latvijas reg. nr. 1144.
Rietumeiropas latviešu laikraksts,
iznāk sestdienās, 48 reizes gadā.

Redaktore: Ligita Kovtuna
Brīvā Latvija redakcija:
Gertrūdes iela 27, Rīga, LV-1011
(Darba laiks P.O: 9-17, Pk: 9-13)
Tālr. (redakcijā) +371 67326761,
+371 29439423,
Tālrankstis: +371 67326784.
e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

ABONEMENTA MAKSA:

Brīvā Latvijas digitālo versiju
varat pasūtināt tāpat kā līdz šim.

- par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)
- par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)
- 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

To varat izdarīt caur Brīvā Latvijas mājaslapu: <http://www.brivalatvija.lv/abone-interneta>.

Izdrukājot iespējama krāsaina versija.

Tiem Brīvā Latvijas lasītājiem, kuri tomēr vēlas lasīt avīzi drukātā versiju, piedāvājam pasūtināt Amerikas latviešu avīzi *Laiks* – tie paši 48 numuri gada, 20 lappuses, to skaitā 8 lpp. tās pašas, kas kopš 2001. gada bijušas kopīgas abām avīzēm.

Iespēja saņemt *Laiku* pa gaisa pastu no ASV.

- par 6 mēn. – EUR 186
- par parasto pastu no Latvijas – 6 mēn. EUR 86

Dāvanā *Laika* Mākslas kalendārs 2021!

Samaksas: naudu ieskaitot SIA VESTA-LK kontā:

AS SEB banka, kods UNLALV2X,
nr.: LV80UNLA0050016243516,

ar piezīmi BL un norādot vārdu,
uzvārdu, e-pastu un mājas adresi

Latviešu organizāciju un privātie
sludinājumi maksā EUR 6,- par 10 mm
augstu vienslejīgā platumā aizņemtu
telpu. Sēru sludinājumi (10,6 cm x 7 cm)
EUR 60,-

Komerciālie sludinājumi EUR 12
par 1 slejas cm.

Atlaides atkārtotām reklāmām.

Ar autora vārdu, iniciāliem vai segvārdu parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas. Par līdzstrādnieku honorāriem nepieciešama iepriekšēja vienošanās. Par publikācijas minēto faktu precīzitāti atbilst autors.

Līdzdam ziedojumus iemaksāt:

Biedrības *Laiks-BL* kontā –
SEB Banka,
nr.: LV60UNLA0050018705154

Marijas iela 2, Rīga, LV – 1502

marketing@leta.lv

+371 – 672 225 09

www.leta.lv

LETA
nacionālā informācijas aģentūra

SPORTS

SPORTS

SPORTS

SPORTS

ZEMGALES OLIMPISKĀ CENTRA STADIONAM PIEŠĶIRS JĀNA LŪŠA VĀRDU

22. augustā Jelgavā, Zemgales Olimpiskā centra stadionā, jau astoto reizi norisināsies leģendārā sportista olimpiskā čempiona Jāņa Lūša kausa izcīņa šķēpmešanā. Šogad pasākums būs īpašs ar to, ka Zemgales Olimpiskā centra stadionam tiks piešķirts Jāņa Lūša vārds, zinā Jelgavas pilsētas pašvaldība.

Olimpiskā čempiona Jāņa Lūša kausa izcīņa šķēpmešanā notiek jau kopš 1994. gadā, savukārt kopš 2013. gada sacensības norisinās leģendārā sportista dzimtajā pilsētā Jelgavā. Ierasti sacensības notiek maijā, sportista dzimšanas mēnesi, bet šogad vīrus ieviesa izmaiņas – kad martā Latvijā tika izsludināta ārkārtējā situācija un uz nezināmu laiku atcelti visi sporta pasākumi, bija vien cerība, ka situācija uzlabosies un sacensības šogad tomēr varēs notikt. Gaidot situācijas uzlabojumus, sporta pasaule saņēma vēl vienu triecienu – 29. aprīlī, nesagaidījis savu 81. dzimšanas dienu, mūžībā devās viens no visu laiku izcilākajiem pasaules vieglatlētiem Jānis Lūsis. Līdz ar to šis būs pirmais gads, kad sporta leģenda nevarēs pagodināt sacensības ar savu kļatību, un sportisti pirmo reizi cīnīsies par Jāņa Lūša piemiņas kausiem.

REBEKA KOCHA BEIDZ SPORTISTES KARJĒRU

Latvijas labākā svarcēlēja Rebeka Kocha sarunā videosarunā ar Latvijas Olimpiskās komitejas (LOK) vadību prezidentu Žoržu Tikmeru, ģenerālsekretāru Kārli Lejnku, Latvijas Olimpiskās vīenības (LOV) valdes priekšsēdi Einaru Fogeli un saviem treneriem Eduardu Andruškeviču un Viktoru Ščerbatichu paziņojusi, ka noslēdz sportistes karjēru.

Latvijas visu laiku titulētākā svarcēlēja Rebeka Kocha likusi punktu sportistes karjērai.

LOV valdes priekšsēdis Einars Fogelis, atklājot sarunas gaitu pāvestīja: "Šodien videokonferences laikā Kocha paziņoja, ka noslēdz sportistes karjēru. Respektējot Rebekas izvēli un sakot paldies par ieguldīto darbu, vienojāmies, ka līdz 1. septembrim saņemsim rakstisku iesniegumu par izstāšanos no LOV un financējuma apturēšanu." Galvenais iemeslis tīcības maiņai bija attiecības ar savu līgavaini 21 gadu veco Ka-

taras diska metēju Moazu Mōamedu Ibrahimu. Tieši ar viņu kopā Turcija savu laiku pēdējās dienas arī pavada Latvijas sportiste.

Rebekas Kochas treneri sākotnēji nemaz nebija informēti, uz kurieni Koha devusies, Andruškevičs izteica versijas: uz Turciju vai Kataru, no kurām pirmā izrādījās patiesa. Viņš arī medijiem atklāja, ka sportistei līdz iedota individuāla treniņu programma, kas gan esot apjomā ziņā krietni mazākā nekā ierastā. Iemesls tam esot Rebekas problēmas ar veselību. Viņa jau ilgāku laiku cīnās ar celgalu problēmām, kas liez darboties uz pilnu jaudu un sportistei nepieciešams slodzes samazinājums. Par Kohas veselības problēmām informēta ir arī LOV, kur sportistei tika veiktas pārbaudes, kurās gan līdz šim nav izdevies noteikt, kāpēc radušas problēmas ar ceļiem. Sīs likstas Rebekas treneru korpusam rada bažas, vai sportiste būs spējīga pilnvērtīgi sagatavoties uz nākamo gadu pārceltajām Tokijas Olimpiskajām spēlēm, kurās Kocha bija nobriedusi cīnīties par medalām. Šīs pārvērsiens treneriem radījis šaubas, vai sportiste vispār vēlas vēl turpināt treniņties tādā apjomā, kādārījusi līdz šim.

AR VĒRIENĪGU ATKLĀŠANU PLAŠĀKAI PUBLIKAI TIKA NODOTS

tirdzniecības centra "Aleja" jaunbūvē esošais vairāk nekā 2000 kvadrātmētru plašais sporta klubs *MyFitness Aleja*. *MyFitness Latvia* vadītāja Inna Alne atklāšanā saīcīja: "Ēsam priecīgi, ka beidzot arī Ziepniekkalna iedzīvotāji ir sagaidījuši savu *MyFitness!* Ticam, ka šis klubs spēs apmierināt visdažākās apmeklētāju prasības, jo piedāvātais pakalpojumu klāsts ir ļoti plašs."

Nodarbības trenižieru zālē

Jaunais tirdzniecības centrs un sporta klubs atrodas stratēģiski nozīmīgā vietā, līdz ar to sporta kluba pakalpojumi tagad būs ērti pieejami Ziepniekkalna, Mārupes, Tiraines, Olaines iedzīvotājiem, kā arī tiem, kuru dzīvesvieta ir Jelgava, bet darbs vai mācības ir Rīgā. Ziepniekkalna klubs ir balstīts uz jau ierastajiem *MyFitness* standartiem, bet tomēr apmeklētājus pārsteigs ar jaunām niansēm dizainā, kā arī sagaidāmi jaunuvi sniegtu pakalpojumu klāstā. 2000 kvadrātmētru plašais klubs aprīkots ar augstākās klasses *Technogym* trenižieri, klubā ir trīs nodarbību zāles, kā arī sauna reļaksācijai pēc treniņiem. *MyFitness Aleja* sporta klubs ir jau 14. *MyFitness* sporta klubs Latvijā un jau 50. sporta klubs *MyFitness* grupā Baltijā, informē *My Fitness* AS vadītājs Erki Torns. Viņš ir gandarīts, ka uzņēmums ir spējis iegādāties jaunu struktūrvienību šajā

grūtajā laikā – pēc ilgstošas sporta klubu dīkstāves, kas saistīts ar vīrusa krizi.

FUTBOLS

Latvijas futbola izlases uzbrucēja **Roberta Uldriķa** gūtie vārti Šveices superligas pēdējā kārtā palīdzēja *Sion* uzvarēt, bet Latvijas vārtsarga Andra Vanina panāktais neizšķirts *Zürich* vārtos nodrošināja *Sion* vietu līgā arī nākamajā sezonā.

Roberts Uldriķis

VOLEJBOLISTI GATAVOJAS

Latvijas volejbola valstsveinība Tartu aizvadījusi pārbaudes spēles ar Igaunijas komandu. Trijās spēles tika piedzīvoti zaudējumi: ar 1:3 (25:20, 22:25, 21:25, 22:25), 0:3 (23:25, 17:25, 20:25) un pēdējā spēlē ar 2:3 (16:25, 20:25, 25:23, 25:17, 11:15). Komandai šajās pārbaudes spēles nevarēja palīdzēt Toms Švans, kurš iepriekš guva kājas savainojumu, bet nu jau ir atveselošanās noslēdošajā fazē.

Latvijas volejbolisti

KULDĪGAS MARATONS

Kuldīgas pusmaratons reizē bija arī Latvijas čempionāts. Sacensībām notiekot gandrīz 30 gradu karstumā, ceturto reizi par Kuldīgas pusmaratona uzvarētāju kļuva Dmitrijs Serjogins, kurš distanci pieveica 1:08:23. Pirms gada viņš finišā par mata tiesu piekāpās Jānim Višķeram, kurš šobrīd ārstē traumu.

Dmitrijs Serjogins

Serjogina uzvara bija ļoti pārliecinoša. Anatolijs Macuks no viņa atpalika vairāk par sešām minūtēm. Goda pjedestalu noslēdza Krists Sīničins, kuš uzvarētājam zaudēja aptuveni astoņas minūtes. Serjogins pēc finiša izteicās, ka pirmajā no četriem aplielēm skrējis pēc plāna, bet pēc tam iespādu atstājuši laika apstākļi.

Karīna Helmane-Soročenkova

Sieviešu konkurenčē uzvarēja Karīna Helmane-Soročenkova. Tukumniece distanci pieveica 1:19:49. Aiz viņas palika Diāna Liepiņa un Kitija Valtere.

BALTIJAS HOKEJA LĪGA

Jaunizveidotajā Baltijas Hokeja līgā Latviju pirmajā sezona starp sešiem klubiem pārstāvēs *Liepāja* un *Mogo* komandas, vēsta Latvijas Hokeja federācija (LHF). Baltijas Hokeja Līgā gaidāmajā sezona startēs sešas komandas: *Hockey Punks* (Lietuva), *Liepāja*, *Tartu Valk* 494, *Kaunas Hockey* (Lietuva), *Narva PSK* (Igaunija) un *Mogo*. No 27. līdz 29. novembrim notiks Baltijas Hokeja līgas pirmā kārta.

Turnīra *Final Four* norisināsies no 18. līdz 20. decembrim. Rēzeknes jaunajā ledus hallē. Četras labākās pirmās kārtas komandas aizvadīs viena aplā turnīru. Baltijas Hokeja līgas čempions tiks noskaidrots pēc rezultātiem *Final Four* turnīrā.

P. Karlsons

PAZINĀJOJUMI
LATVIJA

Rīgas Evaņģēliskās draudzes aicinājums – 1. septembris Rugāju skolā: arī šogad palīdzīsim Rugāju pirmklasniekiem (šogad sešiem bērniem) uzsākt skolas gaitas, dāvājot skolas somas un to saturu.

Aicinam visus atbalstīt šo projektu un ziedot, veicot pārskaitījumu uz draudzes kontu AS Swedbank konta Nr. LV10HABA0551027201713.

VĀCIJA

Minsterē, LCM, Salzmannstr. 152, 48159 Münster, 23. augustā plkst. 10:30 Vasaras dievkalpojums ar visu nepieciešamo piešārdzību. Kalpos Lilija Tenhāgena. Pēc dievkalpojuma varēsim parunāties pie kafijas un līdzatnēsiem našķiem. Visi mīli gaidīti!